POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

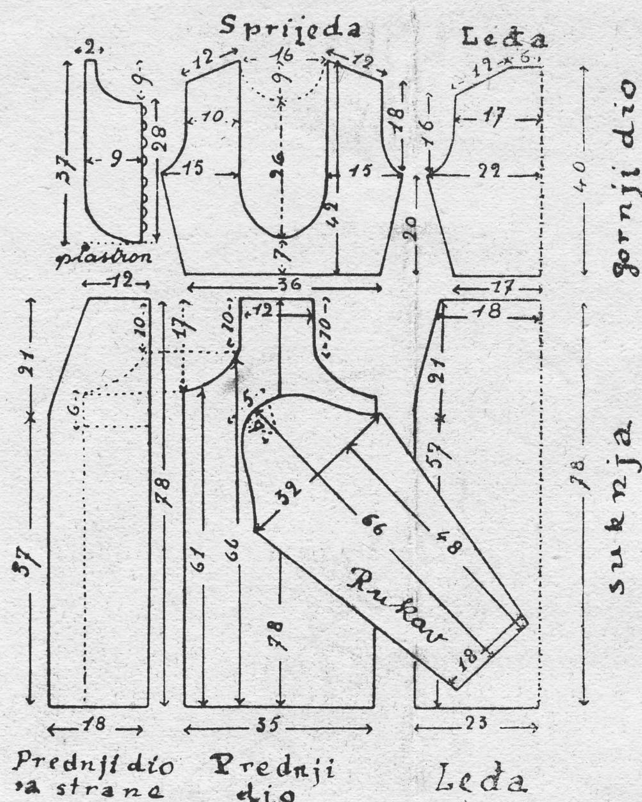
CIJENA 4 DIN

OBITELJ

Božić 1939

Haljina s prugastim plastronom

Haljinu možemo izraditi od vune u boji, koja našem ukusu najviše odgovara, a za plastron odaberemo još dvije druge boje.

SUKNJA. Prednji srednji dio. Načinimo oko 100 očica (35 cm širine). Radimo ravno 61 cm duljine. Načinimo džepove tako, da sa svake strane oduzimamo: 6 očica, onda po 2 očice u svakom drugom redu do 66 cm. Dalje pletemo ravno do 78 cm visine. Završimo.

Prednji dio sa strane. Načinimo oko 52 očice (18 cm). Pletemo posve ravno 57 cm. Oduzimamo po 1 očicu samo s jedne strane, svakih 10 redova sve do 78 cm. Završimo. — Načinimo drugu stranu isto tako, ovoj vis-a-vis.

Leđa. Načinimo oko 130 očica (46 cm). Radimo ravno 57 cm. Oduzimamo po 1 očicu sa svake strane u svakom 10. redu do 78 cm visine. Onda završimo.

GORNJI DIO. Sprijeda. Načinimo oko 103 očice (36 cm) Radimo 7 cm dodavajući po 1 očicu sa svake strane u svakom 6. redu. Zaokruženje oko plastrona napravit ćemo tako, da završimo 15 očica iz sredine. Radimo najprije jednu stranu, onda drugu. Sa strane izreza za plastron završavamo: 3 očice, 2 puta po 2 očice, 4 puta po 1 očicu. Dalje radimo s te strane ravno sve do svršetka. Samo sa strane ispod ruke dodajemo i dalje očice sve do 20 cm visine. Izrez za rukav ovako načinimo: završimo 5 očica, 2 puta 3 očice, 3 puta po 2 očice i 2 puta po 1 očicu. Dalje radimo ravno sve do 18 cm visine izreza rukava. Ramenice završimo 4 po 4 očice.

Gornji dio: leđa. Načinimo 98 očica (34 cm). U svakom 6 redu dodamo po 1 očicu. Kad imamo 20 cm duljine, načinimo izrez za rukav kao i naprijed. Radimo izrez za rukav 16 cm dugačko, onda završimo ramenice 4 po 4 očice sa svake strane 12 cm širine, a preostale očice završimo u jedanput.

Rukavi. Započnemo sa 52 očice (18 cm). Radimo tako, da dodajemo po 1 očicu sa svake strane u svakom 10. redu. Tako kroz 48 cm. Rukav završimo tako, da sa svake strane završimo: 4 očice, 2 puta po 3 očice, i izmijenimo 1 i 2 očice u svakom drugom redu. Oduzmemo još 2 očice sa svake strane u svakom 6 redu do 58 cm visine. Oduzimamo po 1 očicu u svakom 2 redu sve, dok ne ostane 15 očica, koje završimo odjednom, kad je rukav dugačak 66 cm.

Plastron. Započnemo sa 3 cm očica od vune u boji haljine. Stranu, gdje se kopča, pletemo ravno, na lijevo dodajemo po 1 očicu u svakom 2 redu sve, dok nemamo 9 cm širine. A redove činimo ovako: 4 reda u boji haljine, 1 red bijelo, 4 reda u boji haljine, 1 red druge boje, i t d., kad imamo 28 cm ukupne duljine, završavamo s desne strane: 5 očica, 3 očice, 2 očice, 1 očicu u svakom 2 redu sve, dok ne ostane širina od 2 cm, koja pletemo do 37 cm duljine od početka. — Druga strana: isto kao i prva, ali ovoj vis-à-vis.

Z. L. P.

MURILLO: POKLON PASTIRA *(Pinacoteca Vaticana)*

Mir ponoći

Vjetrovi neka ne dotiču prozore u plamenu,
zapaljena svijetla u nemiru da nam ne utrnu ...
Neka je mir ove noći svakom zaleđenom kamenu
i sve četri strane neka se bjelinom zaogrnu!

Oblaci neka se sklone na daleke rubove neba
i neka nad zemljom bljesnu svijetla plavih visina ...
Nahrani, Bože, noćas svakog komadićem hljeba
i za žedne neka se nađe i po kap vina!

U blagoslovljenom snijegu neka zemlja pobijeli
i putevi do Tebe neka se ove noći skrate,
Bože, grješnicima svojim dijelak mira udijeli,
da Ti se opet vrate ...

Stjepan Hrastovec

Gospodin Božić

Napisao André Lichtenberger

Ove noći mama nije spavala gotovo ništa. Sto puta se okrenula i prevrnula, ali bez buke, da ne bi probudila djecu. Kadkada bi malo zadrijemala, ali bi se odjednom trgnula, a u sljepočicama joj tuklo: novaca! Novaca! Novaca za odijela, novaca za ugljen, novaca za kruh, novaca za siguran krov!

Već šest mjeseci nije platila stanarinu. Možda će sutra — ili danas — njena djeca biti na smrznutom pločniku, pod okrutnim prosinačkim nebom. U kući više nema ničega.

Pomalo se rađa mračni i tužni dan. Nebo se ne vidi. Soba je gotovo gola. U njoj su samo kreveti, jedan stari kovčeg, stol i dvije stolice, od kojih jedna bez noge. Mama ne ustaje. Neka djeca spavaju. Ona računa, hoće li danas ručati. Danas je Božić! Kakav će Božić imati njeni mališi! Usne joj drhću. Prošle godine bilo je tako veselo . . .

Debeo dječji glas brunda. Stariji nježniji šapće i tiho ga tješi:

»Ne plači, mali moj Pavle. Mama spava; jako je umorna! Danas je Božić; mora malo počinuti Nemoj je buditi. Možda nas je Božić ove godine zaboravio, jer je tata umro.«

Ali se drugi glas buni.

»Ja sam siguran, da će Božić doći. Ti si budala. Ma on je ljenčina, vidim da još nije ništa stavio na prozor. Ne volim ga.«

»Znaš, dragi, on je možda zakasnio.«

Nastala je šutnja. Pavle zatim opet progovori:

»Reci mi, Ivko, kako izgleda Božić?«

To je veliki starac, sav bijel, sa lijepom bijelom bradom. Sav se zgurio, a u ruci drži veliki štap. Lice mu je strogo, ali je jako dobar.

»Znam, što ću raditi, ako ga vidim.«

»Što ćeš raditi, srce?«

»Pjevat ću mu onu pjesmicu, koju nas je tata naučio, i molit ću ga mnogo stvari.«

U krevetu je nešto šušnulo.

»Mislim, da se mama probudila,« reče Pavle.

Ivko pogleda i prošapće:

»Da, plače.«

Mama preskače četiri po četiri stube. Treba da nešto donese. Ivko će čuvati svog malog brata. U peći još ima jedan ugarak i na njemu će ugrijati nešto jučerašnje juhe za ručak. A večeras treba jesti. Ali treba i nešto što veseli, što čini da je taj dan manje tužan, da nije sve sama bijeda, da se na sve strane pa i oni najsiromašniji vesele i malo su sretni. Možda će donijeti malo kolača, jednu narančц. . . Jednu naranču! . . . Mama drhće od nade, i skoro od straha. Bit će jako lijepo! Samo da joj pekar dadne još malo kruha, mesar malo narezaka, a drvar jednu cjepanicu i to će onda ipak biti lijep Božić.

Iz podruma se čuje kričavi glas.

»To ste vi, gospođo Durand?«

Na stubama se pojavi kućepaziteljica, crvena i ogromna s metlom u ruci, zlobno se smijući.

»Zar ne ćete danas ništa platiti?«

Mama se zaustavila, još blijeđa (je li moguće?) Šaptala je tužno:

»Znate, da nemam novaca. Ali doskora, nadam se . . .«

»Dobro. Treba da vidimo te vaše novce. Znate, da gospodin Božić nije nježan. Ovih dana će se vratiti, pa ako ne platite, da, vidjet ćete . . .«

Mama je na ulici. Snijeg vije. Vjetar je udara. Čitavo jutro mama gazi po blatu i smrzava se. Zvoni podne. Još čitavo popodne hoda; kuca na mnoga vrata. I svaki put kad izađe, lice joj je blijeđe, a stas zgureniji, kao da joj je novi teret pritisnuo ramena, koja podliježu.

Mama se nije vratila na ručak. Djeca su pojela svoj suhi kruh i ostatak juhe. Ali nije bilo dosta. U peći se vatra gasila, Pavle i Ivko čvrsto su se stisli, pa im nije tako zima. Malo govore, samo kadkada, da bi se večer što prije približila. Od vremena do vremena Pavle upita:

»Kako je zakasnio Božić! Nije nas zaboravio, je li, Ivko?«

»Ali nije, nije . . .«

»Ja bih jako volio igračke. Ali volio bih, da mi donese i nešto za jelo.«

»Svakako, srce,« odgovori Ivko.

»Treba s tim svršiti. Ne mogu više držati tu ženu badava, neka plati ili neka ide.«

»Bez sumnje, ta kaćiperka računa na dobrotu gospodinovu,« odobrava kućepaziteljica vlasniku kuće.

»Sad će ona vidjeti moju dobrotu. Je li kod kuće?«

»Mislim da jest, gospodine.«

»Sad će ona vidjeti. Ona možda misli, da se ja šalim. Još večeras, čujete li, gospođo, još večeras će ona izaći. Ja sam radio čitav svoj život, i plaćao svoje dugove. Ali nisam se trudio zato da budem krava muzara ljenčinama.«

Gospodin Božić uputio se gore. Imao je bijelu bradu i bio je pognut. Iako je imao preko šezdeset godina, imao je snage, jer ga je bijes tjerao. Mrzio je ljude, koji ne plaćaju. I on je bio siromašan i dosta trpio, ali uvijek je plaćao svoje dugove. No ipak nije za to nagrađen. Ima istina dosta novaca, ali je posve sam. Tužan je; nitko ne drži do njega. Ima svoje nećake, ali šta će mu oni. Brzo stavi ruku u džep, da vidi, da nije izgubio kolače, trubu i lutku . . . Nije, tu su. Ah šta nećaci, glupost! Ne će mu biti ni zahvalni za darove. Mislit će, da tako mora biti. Djeca će ga se

bojati i vikat će; roditelji će biti oduševljeni, grditi djecu i zahvaljivati... kako je to sve odvratno! Žalosno je biti star. Htio bi da ga vole i maze. Ali sad je to već kasno. Ah, ljudi su zli! I žene, sad će on potjerati ovu... Još jedan sprat.

Mama ulazi u kuću. Sva je skršena, puna snijega i drhće. Ništa ne nosi, jer su sva srca ostala zatvorena. Nitko ne zna, šta je to glad... Jedini joj je pekar dao komad kruha, ali zato ne će sutra dati. Šta da radi, a sad će se morati nasmijati svojoj djeci?

Čuje se glas kućepaziteljice:

»Hej, gospođo Durand, požurite. Čeka vas gore gospodin Božić. Mislila sam, da ste se već vratili.«

Mama posrće, sad će pasti.

»Zar mislite?... Zar?...«

Stara kima glavom, ali samilosno odgovara:

»Jadna ženo, razumije se. Već mu je dosta...«

Mama se uspravi i kao da je osuđena na smrt, odgovori:

»Dobro je. Idem gore.«

Penje se i misli, kako nema baš ništa za sirote. Gdje će sutra spavati? Na ulici je snijeg i blato. Tu je blizu crna rijeka. Oh ne... Pavle, Ivko!... Ne, ne... Ali što sada?

Pala je već skoro noć. Vatra se ugasila i studeno je.

»Mama će se skoro vratiti,« zar ne, Ivko?

Ivko ne odgovara. Iscrpljen je, iako se hrabro drži. Sve je preveć crno, tužno i hladno, a ni mama se ne vraća! Netko pokuca na vrata.

Mama!

Ali nije bila mama. Na vratima se pojavio čovjek s bijelom bradom i štapom u ruci. Preleti očima sobu, pa reče svojim hrapavim glasom:

»Zar nema nikoga?«

Djeca se pokažu, a Ivko odgovori:

»Mi smo tu.«

»Zar nije gospođa Durand kod kuće?«

»Nije, gospodine, ali će doći.«

Gospodin gleda oko sebe i misli: Kakva bijeda! Kakav jadan Božić! To su ljenčine! Bit će im bolje na drugom mjestu, jer je ova soba i tako premalena.

Pravo ima kućepaziteljica, to je neka kaćiperka ta gospođa Durand!

Stari je gospodin sjeo na slamnatu stolicu. Ta je jedina bila čitava. Gunđao je:

»Dobro je. Kad se ona vrati, možeš joj reći, da je čekam, da me se sjeti; da, ja, gospodin Božić...«

Odjednom mali poviče:

»Gospodin Božić!«

»Šta ti je?«

Pavle je dotrčao do njega. Šta hoće to dijete s lijepim očima? Sliče na drage mrtve uspomene. Šta ono hoće?...

»Gospodin Božić! Imaš li kruha, gospodin Božić? Ja sam gladan. Mi te već dugo čekamo.«

U BOŽIĆNOJ NOĆI

Tada se starac sjeti nekadašnjih Božića, kad je bio dijete, a majka ga mazila...

Stube su duge. Mama se zadihala! zaustavlja se, ali treba ići, svršiti s tim. Stavi ruku na zvonce, ali odjednom začuje sviranje u trubu. Šta to znači? Otvori vrata.

Svjetiljka gori, a u peći plamte ostaci razlupane stolice. Na drugoj čitavoj stolici sjedi gospodin sa bijelom bradom. Pavle mu sjedi na lijevom koljenu; guta kolače i svira u trublju. Ivka sjedi na drugom koljenu i oduševljena ljulja lutku...

Mama se na pragu skamenila. Gospodin ju je opazio! zacrvenio se i hoće da se digne, ali ne može. Izvukao je rubac i snažno se useknjuje, a mama sve gleda, kao da sanja.

Pavle je opazi i punim ustima viče pobjedonosno:

»V i d i š, m a m a, j a s a m z n a o, d a ć e d o ć i g o s p o d i n B o ž i ć !«

— — — — — — — — — — — — — — —

Naslovna slika:

Jaslice

Relijef Mile Vod

Tumačenje Jaslica nalazi se na str. 668. pri koncu članka

Novi pomoćni biskup zagrebački

Jedna tiha, skromna, požrtvovna, pobožna hrvatska svećenička duša povišena je odlukom Svete Stolice na biskupsku čast. Kad se na dan sv. Lucije 13. prosinca pronio po Zagrebu, a iz Zagreba širom hrvatske domovine glas, da je novim zagrebačkim pomoćnim biskupom imenovan sveučilišni docent dr Josip Lach, obuzela je velika radost i sve nas, koji se kupimo oko »Obitelji«, jer je biskupsko odlikovanje postigao jedan od najrevnijih čitatelja i od najvećih prijatelja ovog našeg časopisa. Od godine 1935. bio je dr Lach kao odbornik i blagajnik Društva sv. Jeronima zapravo onaj, koji je nosio glavnu brigu oko materijalne strane »Obitelji«, a da ta briga u doba, kad se u svijetu osjećala sve veća nestašica novca, nije bila lagana, ne treba ni reći. Ali dr Lach osjećao je uvijek, kako je važan zadatak ovakvog obiteljskog lista, i posvećivao mu mnogo brige i pažnje te se radovao svakom njegovu uspjehu i žalio se na svaki nehaj, kad bi opazio, da od tolikih stotina tisuća hrvatskih katoličkih obitelji tako malo njih drži i čita ovaj jedini hrvatski obiteljski časopis.

PREUZV. G. DR JOSIP LACH,
pomoćni biskup zagrebački

Biskup dr Josip Lach je treći biskup, koji je postigao tu svoju čast kao odbornik Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima. Prva dva su bili dr Juraj Posilović, prvi svetojeronimski biljежnik, koji je g. 1876. postao najprije senjski biskup, pa onda g. 1894. zagrebački nadbiskup, zatim dr Josip Stadler, svetojeronimski blagajnik (kao sada dr Lach), postavši g. 1882. prvim sarajevskim nadbiskupom. Biskup dr Josip Lach dakle u svetojeronimskoj tradiciji ima velike predšasnike, pa se tvrdo nadamo, da ne će ni u odsadašnjem svom djelovanju za njima zaostati, a to od Boga dragog i molimo.

Svakako je značajno, da je dr Lach prvi hrvatski biskup, kojega je imenovao sadašnji dalekovidni Sv. Otac Papa Pijo XII., i da je to odlikovanje došlo tako brzo iza nedavne svečane hrvatske audijencije kod Sv. Oca Pape, koji je tom prilikom onoliko ljubavi i očinske sklonosti pokazao prema hrvatskom narodu. Za mnoge je sve ono, što su hrvatski hodočasnici 14. studenoga doživjeli u Rimu, bilo golemo, upravo neočekivano iznenađenje, a isto tako je za mnoge opet vrlo veliko iznenađenje i ovo imenovanje dr Josipa Lacha za biskupa, i to ravno četiri tjedna iza onog prvog iznenađenja. Ali kad imamo pred svojim očima lik Namjesnika Kristova, koji je želje, težnje i radosti hrvatskog naroda u onoj historijskoj audijenciji upravo vizionarski stavio pod okrilje Božje Providnosti, onda nam se i ovo biskupsko uzvišenje dra Josipa Lacha, velikog štovatelja sv. Josipa Cottolenga, koji je svojim djelovanjem stvarao prava čudesa uzdajući se bezgranično u Božju Providnost, ukazuje u svijetlu, koje nam je tako blisko, razumljivo.

Možemo reći, da smo dobili jednog biskupa, koji je uza svu svoju skromnost razvio veliku svećeničku aktivnost. Navršio je tek nešto preko 40 godina (rodio se 16. ožujka 1899. u Varaždinu), a ipak je njegov rad dosad već pokazao tako rijetkih rezultata, koji su još to sjajniji, što su prikriveni većom nesebičnošću i požrtvovnošću. Jedan svećenik tihog, sitnog, nezapaženog rada, koji ima za cilj ublaživanje duhovne i materijalne bijede malih ljudi, postaje biskup, da iza toga jednako tih, skroman i požrtvovan nastavi taj svoj rad, kao da se ništa nije dogodilo. Shvaćajući veliku zamašitost karitativnog djelovanja i rada za katoličku štampu on će, kao što to možemo već unaprijed slutiti, baš ta dva područja i u svom biskupskom djelovanju staviti na prva mjesta.

Biskup dr Lach je sin obrtničke obitelji, koja je bila od Boga obilno blagoslovena djecom, uzornim sinovima i kćerima. Jedan njegov brat je također svećenik, pa već to, što je jedna obitelj hrvatskom narodu dala dva sina svećenika, znači rijedak Božji blagoslov, koji eto prati i povišenje jednoga od te dvojice na biskupsko dostojanstvo. A sestra novog biskupa, kad je čula, kolika je čast zapala njena brata, u svetom se zanosu u isti čas spustila na koljena, da

Bogu iskaže zahvalu za golemu radost i čast, koja je zapala njihovu obitelj. Sve to odaje, kakvim je duhom disala cijela ta obitelj, iz koje evo dobismo novog biskupa, pa neka uzor te obitelji bude pred očima drugim hrvatskim obiteljima, koje teže za pravom, Bogom blagoslovenom srećom.

Preuzvišenom gospodinu dru Josipu Lachu, prvom biskupu iz neposredne blizine naše »Obitelji«, prinosimo u ime sviju čitatelja i prijatelja našeg lista najodanije čestitke preporučujući njegovo sveto biskupsko djelovanje i daljnjoj sve većoj zaštiti Božje Providnosti, a našu »Obitelj« i sve ostalo svetojeronimsko štivo njegovoj i daljnjoj sve većoj biskupskoj sklonosti, koja će nam uvijek biti dragocjena i za koju ćemo uvijek biti zahvalni.

Dr Josip Andrić

Kiparica Mila Vod o Italiji i bl. Nikoli Taviliću

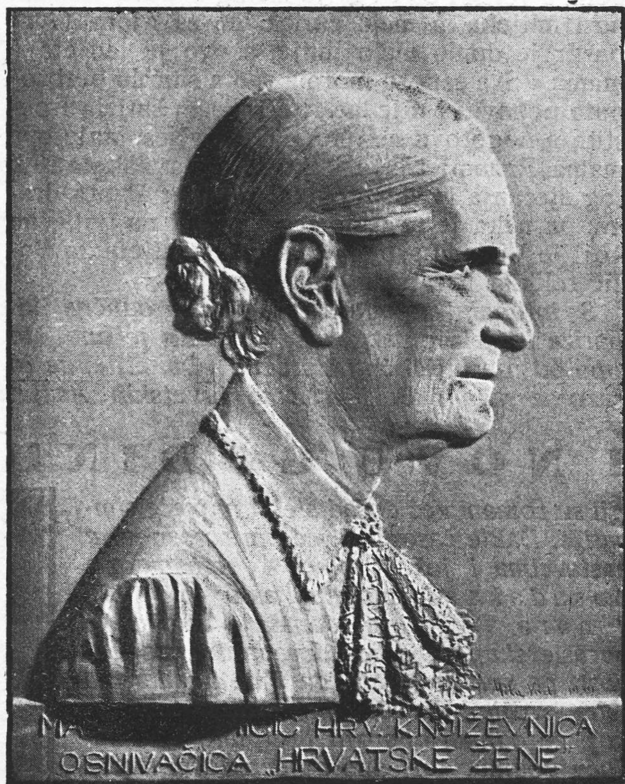
Ime hrvatske kiparice Mile Vod, koja je još za vrijeme diktature izradila uspjeli spomenik Stjepana Radića za Petrinju, pročulo se u posljednje 2 godine osobito po mnogim kipovima bl. Nikole Tavilića, što ih je izradila za razne crkve. Kako njen božićni relijef donosimo na naslovnoj stranici ovog broja »Obietlji« i kako je ona također bila s nedavnim hodočašćem u Rimu, donosimo evo s njom naš razgovor, koji će zacijelo veoma zanimati naše čitateljice i čitatelje. **Op. ur.**

»Vi ste, milostiva gospođo, izradili već za mnoge crkve kipove bl. Nikole Tavilića. Kako je došlo do toga, te ste stali umjetnički izrađivati ovog hrvatskog Blaženika?«

»Prvi poticaj mi je za to dao O. Ivan Franković, koji je sad već drugu godinu misionar u Svetoj Zemlji. Godine 1937. ljetovala sam u Čuntiću i upoznala siromaštvo tamošnjeg franjevačkog samostana, u kojem je tada bio i taj vrijedni hrvatski franjevac. Ponudila sam se, da sam za fasadu crkve spremna izraditi besplatno dva kipa, samo neka oci franjevci odluče, koje Svece da izradim. I nakon dogovora došao je o. Ivan Franković i rekao, neka jedan bude kip bl. Nikole Tavilića, a drugi sv. Ivana Kapistrana. Već početkom rujna te godine ti su kipovi bili postavljeni i blagoslovljeni. A onda je gvardijan o. Dionizije Andrašec dao fotografiju kipa bl. Nikole Tavilića Vašem uredništvu, te je tako u »Obitelji« osvanula slika toga kipa. To je bio povod, da je brzo iza toga župnik u Mariji Bistrici presvij. g. Seigerschmidt naručio takav kip i za svoje svetište. A nakon Marije Bistrice krenuli su moji kipovi bl. Nikole Tavilića i po drugim crkvama.«

MILA VOD (LIJEVO) NA FORUMU MUSSOLINI
S njom je gđa Anka Karlić iz Zagreba

MARIJA KUMIČIĆ
Relijef Mile Vod

»Bili ste, milostiva gospođo, s nedavnim hodočašćem također u Rimu. Kakve ste dojmove donijeli s tog puta?«

»Neopisivi su dojmovi, što smo ih doživjeli u ono deset dana putovanja. Svaki čas je bio ispunjen uvijek novim jakim doživljajima. Dolazak u Rim, pohod svih glavnih znamenitosti Vječnoga Grada, audijencija kod Sv. Oca Pape, pa onda Napulj, Pompeji, Lucera, Loreto, Padova, Venecija. Sama sebi zaviđam, što sam to sve prošla. Ali iznad svega lebdi mi trajno pred očima naša svečana audijencija kod Sv. Oca Pape.«

»Što Vas se najviše dojmilo u toj audijenciji?«

»Ponajprije onaj čas, kad je Papa progovorio prve riječi hrvatskim jezikom ‚Hvaljen Isus'. To je bilo nešto, što je zahvaćalo do dna duše i potreslo je u drhtaje neslućenog zanosa. Pa onda onaj momenat, kad je dignuvši ruke prema nebu govorio o tom, kako će radosno, dadne li Bog, proglasiti bl. Nikolu Tavilića Svecem. To su časovi, kojih onaj, tko ih je vidio i proživio cijelog svog života ne može izbrisati iz svoje duše.«

»A što ste u svojim dojmovima donijeli iz Lucere i Loreta?«

»U gradu Luceri, gdje počiva tijelo drugog svetog Hrvata bl. Augustina Kažotića, zagrebačkog biskupa, nastala je ‚uzbuna' cijelog mjesta, da nas, kad su čuli, da dolaze Hrvati na čelu s hrvatskim metropolitom, što ljepše dočekaju. Užurbanost, učtivost, ljubaznost svećenstva i građanstva, stražara i djece i uopće sviju bila je upravo dirljiva. A u Loretu pogledala sam s vrha brežuljka, na kojemu je taj lijepi gradić, na krasnu plodnu i lijepo obrađenu okolicu, te sam u tom pogledu našla velik užitak. Ali i loretska bazilika me je osvojila. Već ona njena divna brončana vrata, kojima se nisam mogla nadiviti: tu su prikazani prizori iz Starog i Novog Zavjeta, a deceniji dali su bronci prekrasnu patinu. U samoj nazaretskoj kućici, koja je smještena usred bazilike, govore gole stijene o siromaštvu čednog tesarskog doma te nas ispunjaju posebnim osjećajem kod pomisli na težak život Svete Obitelji. A kakva nas opet toplina obuzima, kad sebi dozovemo u svijest, da je eto to ona kućica, u kojoj je Bl. Djevica Marija molila, ljubila i trpjela! Pa onda kad smo izašli iz te svete kućice i uputili se u hrvatsku kapelicu, za koju većina nas nije ni znala, da je tu u Loretu već preko 40 godina imademo . . .«

»Dopustite, gospođo, da se opet vratimo na bl. Nikolu Tavilića. U kojim su sve crkvama njegovi kipovi, od Vas izrađeni?«

»Dosada su u Čuntiću, Mariji Bistrici, Koprivnici, Samoboru, Travniku, Đakovu, Požegi, Čazmi, Biškupcu i Žakanju, a sad se javlja već nekoliko novih župa, koje žele takav kip.«

»Jeste li izradili već i kip kojeg drugog svetog Hrvata?«

»Odmah izakako je u Mariji Bistrici bio postavljen kip bl. Nikole Tavilića, načinila sam po želji presvij. Seigerschmidta i kip bl. Marka Križevčanina. Sad se već pojavljuje zanimanje i drugdje i za tog hrvatskog Blaženika, a već se radi o tomu, da izradim kipove i bl. Augustina Kažotića i bl. Gracije iz Mula i bl. Ozane Kotorke. Tako eto u svom umjetničkom radu osjećam, kako kult bl. Nikole Tavilića utire pomalo put i kult ostalih svetih Hrvata.«

»Na naslovnoj stranici ovog broja »Obitelji« donosimo Vašu božićnu plaketu. Kako je ona nastala?«

»Taj moj ‚Betlem' bio je prvi božićni dar mom starijem sinu, koji onda još nije imao ni dvije godine. Cijeli taj relijef bio je izrađen u šarenom plastelinu i postavljen na stolić kraj bora te unaokolo okićen borovim grančicama i svijećama. Ja sam sinka uzela na krilo i sve mu tumačila: »Ovo je zvijezda, tu su anđeli, koji se vesele i zovu ljude k štalici: ‚Hodite, hodite!' U štalicu je mali Isus sa svojom mamom i sv. Josipom, a volek i oslek griju malog Isusa. Ova žena nosi mlijeka, a mala curica ide za njom. Ovaj pastir je donio malo janje, a ovo je janjetova mama.« Sve sam to morala svom sinčiću bezbroj puta ponoviti i nijedne riječi nisam smjela ispustiti, a pogotovu ne ono, da je ovčica janjetova mama. Razumjet ćete, kako mi je ta plaketa radi tog sjećanja iz vlastitog obiteljskog života draga, pa neka je ta uspomena prati i na putu, na koji je Vi sada svojim časopisom šaljete za Božić tolikim hrvatskim obiteljima . . .«

S intimnim ugođajem, koji je odlična kiparica unijela u razgovor, završeno je ono, što smo od nje htjeli čuti i predati »Obitelji«, da to raznese sada k Božiću širom hrvatskih strana

SRETAN BOŽIĆ I NOVU GODINU

želimo svim vjernim suradnicima, pretplatnicima, čitateljima i prijateljima »Obitelji«. Molimo, da nam svoju vernost sačuvaju i za buduću godinu, u kojoj ćemo ih s Božjom pomoću pozdraviti prvim brojem 5. siječnja. Ističemo, da u novom godištu uvodimo veliku novost: osim časopisa, u kojem će pored ostalog zabavnog, poučnog i praktičnog sadržaja izlaziti i nada sve zanimljivi roman »Antikrist«, o koncu svijeta dobit će pretplatnici svako četvrtgodište još po jedan roman u knjizi, od kojih će prvi biti roman »Sa sakriveni milijuni« od M. Delly, čiji su romani već dosad stekli najveće simpatije. Dakle časopis s jednim romanom u nastavcima i još k tomu 4 romana za dosadašnju pretplatu od 120 dinara. To je kraj današnje već toliko porasle skupoće doista izvanredna pogodnost, pa smo uvjereni, da time ugađamo i svim svojim dosadašnjim pretplatnicima, koji će odmah obnoviti pretplatu i za buduću godinu, a ujedno da ćemo tim steći i velik krug novih pretplatnika. U to ime sretan Božić i Nova Godina!

UREDNIŠTVO I UPRAVA »OBITELJI«

Pred slikom božićnih anđela

Anđeli bijeli,
što resite nebo
i nosite mira glas,
kolike sam noći
ja bdio, da sunce
obasja i ogrije vas.

U vašoj blizini
oćutio ja sam
stajice betlemske žar.
Koliko se puta
pred vama rodi
neba i zemlje Car.

Dok svijet je išo
za ispraznom slavom
i slavio tašti pir,
vi ste mi pjevali,
pjesmom otkrivali
rajski i duboki mir.

A duša se moja
tad do neba dizala
ko zvona crkvenog zvuk.
U srcu su svi mi
Božići pjevali,
u crkvi je vladao muk.

A ja sam tad Njemu,
o anđeli bijeli,
srca poklonio plam,
kad ničega drugoga
ja nisam tad imao
da Njemu Gospodu dam.

Jeronim Korner

Pedeseta godišnjica dra Božidara Širole

Napisao dr Josip Andrić

Najveći današnji hrvatski glazbeni skladatelj dr Božidar Širola navršio je 20. prosinca pedesetu godinu svoga života. Ono, što je u počecima hrvatskog narodnog preporoda hrvatskoj glazbi značio Vatroslav Lisinski, a što je u drugoj polovici prošlog stoljeća značio Ivan pl. Zajc (čija je 25. godišnjica smrti bila sada u prosincu), to savremenoj hrvatskoj glazbi znači dr Božidar Širola: on je njen današnji

DR BOŽIDAR ŠIROLA

najjači, najizrazitiji predstavnik. Ima danas hrvatskih skladatelja, kojih se djela publici više sviđaju, ima ih, koji su svojim djelima i više prodrli u strani svijet, ali nema nijednog, koji je današnjoj hrvatskoj glazbi dao tako nov, tako osebujan, tako snažan vlastiti glazbeni izražaj, kao što ga je stvorio Širola. Njegov glazbeni izražaj je posve različit od glazbenog izražaja sviju drugih hrvatskih skladatelja. Novost tog ne mogu svi ni shvatiti. Zato pred Širolinim glazbenim djelima slušatelji ostaju obično zapanjeni: osjećaju, da je u tom nešto novo, nešto veliko, a ne mogu da se snađu, ne mogu tome da se prilagode, ne mogu to da shvate baš zato, što je novo i još nečuveno. Tu vrijeme mora izvršiti proces približavanja naših duša toj glazbi. Tako to redovito biva kod sviju najvećih skladatelja, koji otvaraju nove vidike i putove, pa nisu pravo shvaćani od svojih savremenika, nego tek kasnije svijet otkrije veličinu onoga, što se u njihovoj glazbi krije.

Širola je u prvom redu vokalni skladatelj. Njegova glazba raste iz pjeva, koji vuče korijenje iz naše narodne glazbene duše. Stvorio je 11 oratorija i kantata, 3 opere, 2 operete, 12 gluma s pjevanjem i veliko mnoštvo zbornih skladbi te preko 300 popjevaka za jedan glas. Osim toga ima lijep broj skladbi za orkestar, za gudački kvartet, trio, ima melodrama, ima glasovirskih skladbi, a pred kratko je vrijeme skladao i 3 tamburaške skladbe. Svestranost Širolina skladateljskog stvaranja je veća nego u ikojeg drugog hrvatskog skladatelja, pa je u tome kao i u velikom mnoštvu djela, što ih stvara, najsličniji Zajcu. I u našoj je »Obitelji« izašlo predašnjih godina više Širolinih skladbi, osobito dječjih popjevaka, koje su izašle i u posebnoj zbirci »Abeceda za mala čeda«.

Pedesetgodišnji jubilej ovog najvećeg današnjeg hrvatskog skladatelja prolazi tiho, skromno, gotovo nezapaženo. I to dokazuje, kako današnji hrvatski naraštaj ne zna ocijeniti, kakvoga glazbenog velikana i prvaka imademo. Ali ne odlučuje o nečijoj veličini to, da li će on biti shvaćen i slavljen već danas onako, kako po svojim djelima zaslužuje, nego o tom odlučuje ono veliko, trajno, nerazorivo, epohalno, što se u tim djelima krije i što će kada-tada doći na vidjelo. Uvjereni, da od toga možda i nije više daleko, prinosimo najtoplije čestitke ovom velikom jubilarcu hrvatske glazbe sa željom, da ga Bog dugo uzdrži u stvaralačkoj snazi na diku hrvatske kulture.

Čudim se, da unatoč Vašeg vlastitog interesa pokrivate svoje potrebe u elektromaterijalu kod konkurencije, akoprem su moje cijene znatno povoljnije. Ja Vam stoga savjetujem, da se kod svojih idućih potreba obratite izravno na tt.

JOSIP KLIMAN,
ZAGREB, Štrosmajerov trg 7

Hrvatska katolička poezija u god. 1939.

Napisao dr Josip Andrić

Otkad se katolička književnost pojavljuje kao posebna skupina u hrvatskoj književnosti, ona se najviše ističe po svojim pjesnicima. I evo već nekoliko decenija sve do danas je pjesništvo najplodniji dio u katoličkoj grani hrvatske književnosti.

To dokazuje evo i ova godina, u kojoj smo dobili osam novih zbirki pjesama od pjesnika katoličkog smjera. Među tim je pjesnicima zastupana i starija generacija (dr Ivan Ev. Šarić i Milan Pavelić) i srednja generacija (Baltazar Vijolić) i najmlađa generacija (fra Gašpar Bujas, Rajmund Kupareo, Stjepan Hrastovec, Branko Klarić i Vinko Kos).

Knjiga »*Neveni*«[1]) od nadbiskupa-pjesnika dra Ivana Ev. Šarića prva je u novoosnovanoj jeronimskoj Knjižnici Katoličkih Pjesnika, u kojoj ćemo, nadamo se, imati prilike po redu pozdraviti sve hrvatske katoličke pjesnike. Ta je knjiga pjesama slavospjev ljubavi sina prema ocu, majci, Crkvi i Papi. Pjesme su satkane od lakih, jednostavnih stihova, koji osvajaju svojom iskrenošću.

U lipnju preminuli pjesnik Milan Pavelić, koji je smatran najvećim dosadašnjim hrvatskim katoličkim pjesnikom uopće, ostavio je iza sebe posljednje svoje pjesme u knjizi »*Pod okom Gospodnjim*«[2]), koja je osvanula brzo iza njegove smrti. U tim je pjesmama još jedamput divno procvala sva ljepota Pavelićeva pjesništva, punog nježnih stihova, produhovljenih ritama, blještavih pjesničkih figura, nadzemaljskih vizija, kliktavih Aleluja, čarobnih dragulja, rajskih ljiljana i neodoljive težnje za vječnošću.

Rijedak duhovno-umjetnički užitak pruža knjiga »*Cvijet hrvatske krvi*«[3]) od Baltazara Vijolića. To je prva zbirka pjesama o bl. Nikoli Taviliću s ilustracijama od Gabrijela Jurkića. Dva se kongenijalna umjetnika tu nađoše, da nam pjesnički i slikarski uzveličaju lik najvećeg među svetim Hrvatima, pa je to zaista rijetka pojava u hrvatskoj književnosti uopće.

Pjesnik fra Gašpar Bujas iznenadio nas je prvom svojom pjesničkom zbirkom »*Sa svjetiljkom u rukama*«[4]). Bujasove pjesme nadovezuju na Pavelićevo pjesništvo svojom duhovnom dubinom i divnim kao iz mramora isklesanim stihovima; koji nas uvode u veličanstveni hram Svećeništva, u njegovu tihu redovničku ćeliju, u njegov roditeljski dom i među planine njegova dalmatinskoga krša, te tu susrećemo njegovo nevino djetinjstvo, njegovu bijelu mladost, koju »na plitici čistu uzdiže k Bogu«, njegovo brodolomstvo, iz kojega ga Franjina braća sretnog voze na obale raja, njegovo srce, u kojem gori silna vatra ljubavi prema Bogu, njegove oči, koje »k nebu upire žudnjom suncokreta«. Sve u ovoj knjizi diše dahom čistih pjesničkih zanosa, koji te okružuju milinom dubokih osjećaja i čarom nebeskih zraka, što padaju na život iz vječnosti.

Blisku srodnost s Bujasovim pjesništvom ima knjiga »*Pjesme i psalmi*«[5]) od Rajmunda Kuparea, samo što tu posve prevladavaju duhovni motivi, kojima nam pjesnik-dominikanac dočarava osobito bezbroj momenata iz liturgijskog života i iz crkvene godine. Pjesnik u svojim pjesmama stupa u pozadinu, pa je Kupareova poezija mnogo manje subjektivna nego Bujasova. Snažni su psalmi u posljednjem poglavlju ove uspjele pjesničke knjige.

Posebno mjesto među svim ovogodišnjim pjesničkim knjigama ima zbirka »*Darovi vječnosti*«[6]) od Branka Klarića. To je već druga knjiga pjesama od ovog pjesnika, koji se u jednoj i drugoj uspinje do tako visokog pjesničkog stepena, te ga doista možemo nazvati jednim od najboljih među mlađim hrvatskim katoličkim pjesnicima. Iz ove se knjige razlijevaju mlazovi čiste poezije po stazama stihova, koji neodoljivo privlače čitaočevu dušu, da ih opojena čarom, kojemu se teško oteti, slijedi.

Najmlađi od sviju pjesnika, koji nas nadariše ove godine knjigama svojih pjesama, jest Vinko Kos, koji u svojoj zbirci »*Vodopad*«[7]) skromno, ali s biranim izražajnim aparatom i s mnoštvom lijepih pjesničkih vidika stupa k nama, da nas zadahne čas melankolijom, čas vedrinom. Najljepše su mu pjesme, kojima je opjevao dobrotu zemlje i šutnjom prekrivenu ravnicu svog rodnog Međumurja. A i njegova sklonost k socijalnim motivima dojima se simpatično.

Pred sam nam Božić dolazi Stjepan Hrastovec, pjesnik, koji se češće javlja u »Obitelji«, te nam daje svoju prvu zbirku »*Budna zemlja*«[8]), o kojoj će naknadno trebati izreći dojam i sud. Već sada može se reći, da ta knjiga, koja nam ove godine dolazi posljednja, po svojoj vrijednosti nije posljednja.

Osam ovogodišnjih knjiga hrvatskih katoličkih pjesnika zatvaram zadovoljan nad onim, što sam u njima našao i čemu ću se u časovima, željnima pjesničkih užitaka, opet i opet vraćati. Činite i vi tako!

---

[1]) Dr Ivan Ev. Šarić: Neveni. Izdanje Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima u Zagrebu. Str. 80. Cijena 10 Din.

[2]) Milan Pavelić: Pod okom Gospodnjim. Izdao i životopisom popratio Josip Badalić D. I. Str. 128. Cijena 14 Din.

[3]) Baltazar Vijolić: Cvijet hrvatske krvi. Izdanje Hrvatskog Odbora za Svetu Zemlju u Zagrebu. Str. 48. Cijena 10 Din.

[4]) Fra Gašpar Bujas: Sa svjetiljkom u rukama. Izdala tiskara »Kačić« u Šibeniku. Str. 64. Cijena 10 Din.

[5]) Rajmund Kupareo O. P.: Pjesme i psalmi. Naklada Euharistijskoga Glasnika, Split-Poljud. Str. 64. Cijena 12 Din.

[6]) Branko Klarić: Darovi vječnosti. Zagreb 1939. Str. 80.

[7]) Vinko Kos: Vodopad. Vlastita naklada, Zagreb 1939. Str. 48. Uvezano 20 Din.

[8]) Stjepan Hrastovec: Budna zemlja. Vlastita naklada (Zagreb, Trenkova ul. 1). Cijena 10 Din.

HITAC U TAMI

ROMAN O TAJNI JEDNOG UMORSTVA — NAPISALA ANA HRUŠKA — PREVODI V. S.

(Svršetak)

Na to je Königshofen bez oklijevanja odgovorio:

»Bezuvjetno! Ono je za mene čak član u verigi opažanja, koji mi je manjkao i za kojim sam dosada uzalud tragao. Nakon vaših saopćenja mnogo toga mi je sada razjašnjeno, pa se nadam, da ću drukčijim liječenjem moći postići i bolje uspjehe od dosadanjih.«

Od toga dana pobudilo se u profesoru Königshofenu uz znanstveno također čisto ljudsko zanimanje. Lidijina ljepota, koja se uslijed slabosti i nemoći podvostručila, te duboka žalost roditelja radi stanja jedinog djeteta već su ispočetka duboko djelovale na njega.

Sad se u njemu pojavila strastvena želja, da to lijepo mlado biće pod svaku cijenu otme moći, pod koje je vlast pala, i da je vrati životu.

Serena pl. Eltz je već više puta nakon razgovora s ocem pokušala, da vidi Lidiju. Ali je uvijek već na vratima bila odbijena.

Međutim se Serena nije dala. Vraćala se u razmacima od nekoliko dana, da se raspita o stanju svoje prijateljice. I svaki je put sa sobom donijela kitu svježeg cvijeća za bolesnicu.

To je duboko dirnulo roditelje pogotovo, jer su znali da je Serena prije ljubila Hartviga Hentera, koji Lidiji ima da zahvali svoje uhapšenje.

Major je jednoga dana naložio, da gospođicu Serenu pl. Eltz dovedu k njemu u radnu sobu.

To se dogodilo već dva dana nakon toga. Serena je u razgovoru s majorom doznala po prvi put sve okolnosti Lidijina svjedočanstva, a i to, da roditelji sami ne vjeruju u njeno svjedočanstvo. Doznala je također nešto potanje o Hartvigovu uhapšenju, o njegovom položaju.

Serena se radi toga veoma uzrujala i bez okolišanja priznala, da je uvjerena u Hartvigovu nevinost, da ga ljubi više nego ikada prije i da ga ne može više ostaviti bez zaštite.

»Ima li on kakvog branitelja?« zapita ona uzbuđeno.

Major je morao zanijekati.

»Dobro,« Serena će, »onda ću se ja pobrinuti za to, da njegovu obranu preuzme najbolji odvjetnik, kojega imamo u G. Držim, da je taj dr. Mahlus, zar ne?«

»Što mislite, da se još mora učiniti za gospodina Hentera?«

»Mora se pronaći netko, koji će nezavisno od suda tragati za ubicom. Samo onda, ako se pronađe pravi ubica, moći će se dokazati Hartvigova nevinost. Vlasti ne će sada, pošto misle, da su pronašle krivca, zacijelo više tragati za onim drugim. A meni se čini, da je to prijeko potrebno. Gospodine majore, mislite i savjetujte me, gdje ću naći tog čovjeka.«

Major pl. Marchstätten nijemo je gledao preda se. Dosada je izbjegavao sve, što bi moglo smjerati na Hempelovo istraživanje, jer je detektivu obećao najstrožu šutnju. On je doduše poznavao Serenu pl. Eltz kao ozbiljnu i šutljivu, ali se ipak nije smatrao ovlaštenim, da joj govori o Hempelovom i svojem mišljenju.

Serena je njegovu šutnju shvatila kao odbijanje.

»Gospodine majore, vi dakle ne poznajete takvog čovjeka?« zapita ona razočarano.

Tada joj on lagano odgovori:

»Ipak, poznajem takvog čovjeka, draga Sereno, i znam također, da usprkos Henterova uhapšenja i usprkos svjedočanstva moje kćeri vjeruje u njegovu nevinost.«

»Oh, ta recite mi već jednom ime tog čovjeka, da mogu poći k njemu te ga zamoliti, neka svoju vjeru pretvori u djelo.«

»Na to nijesam ovlašten iz razloga, kojih ne ću da spominjem. Međutim sam posvema pripravan, da ga upoznam s vašim željama, i ako pristane, da ga lično upoznam s vama.«

»Kad ćete govoriti s njime?«

»Još danas, ako želite.«

»Molim vas, učinite to. Mogu li sutra doći po odgovor?«

»Možete.«

Međutim je Silas, koji je bio zle volje, jer mu posao nije napredovao, kako je želio, otvoreno odbio poznanstvo sa Serenom. On ne drži mnogo do mladih djevojaka, kad se radi o čuvanju tajne, rekao je. Posve ništa, ako žive u sjajnim prilikama i ako su jedinice.

»U našem slučaju je upravo sada najveća šutljivost uvjet uspjeha,« zaključio je on. »Henterovo uhapšenje ima za nas tu dobru stranu, da se ubica sada ponovo osjeća sigurnim. I u tom uvjerenju ga moramo podržavati.«

»Ali gospođica pl. Eltz sigurno bi šutjela, kad . . .«

»Bah, ne vjerujem u šutljivost žena. Iako su im usta zatvorena, rijetkost je, da drže u vlasti svoje pokrete. Jedan jedini pogled mogao bi izazvati nesreću! Ne, ne, ostavimo radije sve onako, kako jest!« reče Hempel zlovoljno.

Time je stvar bila svršena. Major je junačkoj Sereni dao samo niječan odgovor.

XXII.

Pukovnik pl. Eltz sjedio je u svojoj radnoj sobi kraj prozora i čitao kao svakog jutra u to doba jutarnji list. To znači, držao ga je u rukama i svako toliko rastreseno ga pogledao. Njegove su misli bile zaposlene posve drugim stvarima negoli su politika i dnevne novosti.

Posljednji razgovor sa Serenom ostavio je u njemu dubok dojam i svakog ga je puta, kad je nakon toga pogledao u njeno blijedo lice, na kojemu se jasno ocrtavala žalost, obuzeo isti nemir kao onda na koncu onog razgovora.

Zar nije bio na tome, da je izgubi, ako pođe putem, kojim je udario? Zar je djelomice već nije izgubio, i to već odavno?

Bilo je vrijeme, kad se ona o svemu s njime porazgovorila, i njena je duša tada ležala pred njim kao otvorena knjiga. Sad je bila zatvorena. O svojoj ljubavi, žalosti, brigama — o tome nikada nije govorila.

Gospodin pl. Eltz bio je u tim mislima prekinut ulaskom kćerke.

Serena je bila odjevena za izlazak te s dopuštenjem očevim započe:

»Oče, radi se samo o jednoj stvari, koju bih ti rado kazala, prije negoli se dadem na njeno izvršenje. Sjećat ćeš se, da sam svojedobno najprije od tebe doznala, kakva teška sumnja leži na Hartvigu Henteru i da ga vlast namjerava postaviti pod pasku.«

Na pukovnikovu čelu pojave se nabori, ali on ne reče drugo do li: »Da. Doznao sam to od suca istražitelja dr. Wasmuta.«

»I tada,« nastavi Serena oborivši oči, »obuze me neizrecivi strah, kako će Hartvigov ponos podnijeti tu sumnju i preduzete mjere. Mi jedno drugo nijesmo već dvije godine vidjeli niti si pisali, on dakle nije mogao znati, kakav ću stav zauzeti ja prema toj sumnji... ukratko ja sam mu tada pisala, da moram bezuvjetno s njime govoriti, i pozvala sam ga iste večeri u park...«

»Sereno, to si učinila? I... iza mojih leđa?« poviče pukovnik bolno dirnut.

»Oče, drukčije nijesam mogla! Kad bih ti prije bila kazala, ti bi to bio spriječio svim sredstvima. Pa ipak sam morala s Hartvigom govoriti, prije negoli sve sazna od drugih. Kad bude znao, da sam na njegovoj strani, lakše će podnositi nevolju, pomislila sam.«

»Što hoćeš da učiniš?« zapita pukovnik.

»Svoju dužnost. Onaj sastanak u parku je zapažen. Samo mene pri tom nijesu prepoznali. Vjerovali su, da Hartvig ima ljubavni sastanak s Lidijom Holcman. U tome eto gledaju dokaz, da je on doista bio u odnosima s Lidijom, to više, što Hartvig uskraćuje svaku obavijest o dami, s kojom je tada bio u parku. On naravski šuti samo iz obzira prema meni i niti ne sluti, kako svojom šutnjom povećava sumnju proti sebi. Sve to sam doznala tek jučer od majora pl. Marchstättena. Sad je naravski moja dužnost, da sucu istražitelju kažem pravu istinu.«

Nijedna riječ nije prekinula tešku šutnju. Samo je težak uzdah uzdignuo očeve grudi... i pogodio kćerino srce, tako da je uzdrhtalo.

Zatim se pukovnik nenadano osovio i rekao:

»Sereno, hoćeš li mi dozvoliti, da te... pratim na tom putu?«

I na njen nemiran i nestalan pogled brzo je nadodao:

»Ne boj se, da ću te zadržavati! Ako je moja želja, da pođem s tobom, onda je to samo radi toga, jer ne želim, da moje dijete bude samo u teškom času života.«

»Oče...!« promuca Serena tiho i nujno, dok joj je pogled ne vjerujući tražio onaj njegov. Ali što je čitala u njegovim očima, nadvladalo ju je posvema. Ni riječi nije mogla prozboriti, nego se jecajući bacila na očeve grudi.

Pola sata kasnije izašli iz kuće otac i kćerka, da pođu k sucu istražitelju...

Dva dana nakon toga posjetio je Silas Hempel naveče majora pl. Marchstättena, da se obavijesti o zdravlju njegove kćeri i rekao:

»Gospodine majore! Nedavno ste mi pričali o gospođici pl. Eltz, a jučer sam s velikim zanimanjem čitao njezin razgovor s istražnim sucem. Svaka čast toj mladoj dami! Velika je odvažnost za bogatu mladu damu besprikornog vladanja i glasa priznati se pred javnošću zaručnicom čovjeka, koji kao ubica sjedi u zatvoru.«

»Zar ne? Ali Serena je učinila nešto još teže. Kako mi je jučer naveče pričala, njezin ju je otac od svoje volje pratio k istražnom sucu. Kad se znade gospodski, ponosan i tvrdoglav značaj pukovnika pl. Eltza, koji je dosad bio strastven protivnik kćerine ljubavi, jedva se to dade razumjeti. Sereni samoj došlo je to tako neočekivano, premda to može da bude samo posljedica njezina hrabra držanja. Duboka Serenina ljubav i hrabrost, kojima je ostala čvrsto uz čovjeka svog izbora, očevidno su nadvladale pukovnika.«

»Da, toj se hrabrosti treba bez sumnje diviti! Neobično bi me veselilo, kad bih mogao upoznati tu mladu damu.«

»Serena će se veoma veseliti, kad joj to budem kazao! Mogu li je dovesti prvom zgodom?«

Duboko zamišljen kročio je Silas u sumraku kući. Međuto su njegove misli bile potisnute od jake zubobolje, koja ga je već nekoliko dana mučila. Još jučer je htio poći k zubaru, ali je vani oko vile Lotos izgubio mnogo vremena tragajući za svježim tragovima nogu. Tragove nogu — to znači one, koje je on tražio, nije našao, iz čega je zaključio, da je dr. Foster još uvijek na putu.

»To je dobro,« pomisli Silas, »jer sutra moram poći k zubaru, da se riješim bolova, koji mi smetaju u poslu.«

Bolovi su zatim postali tako jaki, da nije mogao ni misliti na spavanje. Nije ni legnuo u krevet, nego je odjeven ostao na prozoru.

Gospodin Rozner je u susjednoj sobi već davno snivao san pravednika. Oko ponoći popustila je malko Hempelova zubobolja i upravo je htio poći u krevet, da prospava nekoliko sati, kad li začuje neki štropot. Bio je to posve lagan prasak, kao da se nešto zaklopilo.

Hempel je još stajao kraj otvorena prozora. Napeto je slušao u noć promatrajući sušu.

Ako se ubica konačno vratio, onda nije bio uzalud postavljen tajni aparat za signaliziranje svijetlom.

Ako je štropot, što ga je primijetio, potjecao od otvaranja lijevog prozora na strani, onda je aparat morao odmah stupiti u pokret i ovdje u sobi zapaliti svijetlo.

Međutim je sve ostalo tamno i tiho.

Vani na šljunku naglo je bljesnula zraka svijetla i odmah iščeznula.

IZLOŽBA KATOLIČKE ŠTAMPE I RUČNIH RADOVA U REPAŠU,
koju je priredilo Društvo Katoličke Akcije. Izložbu, na kojoj su osobito obilno bila zastupana izdanja Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima, pohodio je neobično velik broj posjetnika

U prvi mah nije mogao shvatiti, odakle je došlo svijetlo. Ali odmah zatim shvatio je Silas sve: svijetlo je moglo potjecati samo od prozora na prvom katu, i to od džepne električne svjetiljke. Hempel je poletio u susjednu sobu i prodrmao pazikuću. »Žurno na noge — netko je ponovo u kući! šapnu mu. Skide čizme i uđe u pretkućnicu.

I ovoga puta su vrata bila otvorena. Silas je bio uvjeren, da noćni posjetilac može da bude samo Lidija, jer je samo ona imala ključeve.

Ispod jednih vratiju opazi tanku zraku svijetla. Dakle je morala biti ondje u sobi pokojnika Hempel je razmišljao. Zar da jednostavno lagano otvori vrata, da vidi, što radi gospođa Holcman? Ako je kao i prvi put u hipnotičkom snu, jedva će ga primijetiti. Međutim mu se pričinilo odviše smionim. Bit će sigurniji, pogleda li prije kroz ključanicu.

I to je bilo veoma pametno, jer mu je već prvi pogled pokazao nešto, čega ni izdaleka nije očekivao. Pred pisaćim stolom s otvorenim pretincima nije stajala Lidija, okrenuta leđima prema vratima, nego neki mlad vitak čovjek.

Ubica! pomisli Hempel. Da, mogao je biti samo ubica, koji je nekako dobio ključ od Lidije i ovdje tražio ono, što je on već uzaludno tražio u suši, a Lidija ovdje po njegovom nalogu.

Hempel je bio tako uzbuđen, da se tresao čitavim tijelom. Jedva se usudio disati i ukočeno je gledao čovjeka, kojega je tako dugo tražio te sada, kad je najmanje očekivao, imao u rukama.

Dok je tiho izvukao i napeo revolver, nepomično je pratio pogledom čovjeka u sobi...

Taj se još uvijek sagibao nad otvorenim pretincima i premetao papire. Silas je vidio glavu s crnom kudravom kosom, koja se neustrpljivo tresla, vidio je vitku mušku ruku s dugim bijelim prstima, na kojoj je od časa do časa zasjao dragi kamen, a pri jednom okretu njegov profil.

Bilo je to isto lice, što ga je onda u noći ugledao na stražnjim vratima vrta, lice, za koje je inžinjer Holcman kazao, da ga nikada više ne možeš zaboraviti, kad ga jednom ugledaš...

XXIII.

Čini se, da u pretincima nije bilo onoga, što je tražio. Provalnikovi su prsti postajali sve nervozniji, a lice, koje je sada Hempel mogao točno vidjeti, sve nezadovoljnije. Konačno je izvukao sve pretince i položio ih na pod te tražio u stolu očevidno kakav tajni pretinac.

Pri tom se njegovo lice nenadano zažarilo od veselja. U nastavku, koji je sadržavao tri malena pretinca, nešto se pod njegovim prstima pomaknulo i stražnja strana stola se otvorila.

Ruka, koja je stavila u pokret mehanizam tajnog pretinca, požudno je zahvatila ono, što je bilo u njemu. Pri tom je nešto zveknulo. Hempel nije mogao točno vidjeti, ali je primijetio, kako je čovjek žurno pograbio neki malen kovinski predmet te s papirima i pismima, koji su također biti u tajnom pretincu, spremio u džep.

Silas je prije toga pomislio, da bi mu čovjek u tami ipak mogao umaknuti. Tek što je provalnik spremio nađene stvari u džep, Silas je poput strijele skočio k ulaznim vratima i zapalio svijetlo u predsoblju.

Sad je s revolverom u ruci i uperenim pogledom u vrata čekao...

Trenutak kasnije vrata su se otvorila i ubica je stao kao ukopan, smeten i preplašen od svijetla, kojemu se nije nadao. To je trajalo samo sekundu, ali je bilo dovoljno, da je Hempel mirno mogao kazati: »Ruke uvis!«

Provalnik se trgnuo, poput mačka oštar bljesak zasjao mu u očima. Shvatio je položaj i u isti se čas kao strijela bacio na Hempela te mu jednim snažnim udarcem izbio revolver iz ruke. U sukobu pali su obojica na pod. Ubica, koji je bio jak i okretan, nastojao se istrgnuti, ali ga je držao. Oduzeo mu revolver i odbacio. Boreći se valjali se prema otvorenim vanjskim vratima, gdje je ubici uspjelo udariti detektivovom glavom tako snažno o dovratnik, da mu se smračilo pred očima. Hempelove su mišice popustile. Taj je trenutak bio ubici dovoljan, da se istrgne, skoči na noge i pobjegne — ali je i Hempelu dostajao, da shvati, što je bilo u igri. Nadljudskom snagom otresao se nesvjestice, skočio je i on na noge i pojurio prema stubištu, kuda je mislio, da će ubica pobjeći.

To je za Hempela bilo sudbonosno. Ubica se naime zaustavio iza vratiju stana. Kad je Silas u tami stupio na prvu stepenicu, pogodio ga je otraga takav udarac, da se strmoglavce svalio niz stubište. Posljednji svijestan utisak, koji je imao, bio je korak ubice, koji je pobjegao, zatim se onesvijestio.

Probudio se tek nakon više sati, kad je hladna zora ispunila stubište nejasnim jutarnjim svijetlom. U glavi je osjećao žestoke boli. Polagano mu stalo svitati, što se dogodilo. Obuzelo ga bezumno uzbuđenje, kad je shvatio: ubicu si imao u šakama, pa ipak ti je pobjegao!

Gdje je ostao Rozner? To je pitanje ozbiljno uznemirilo Silasa. Nije li starac možda dolje htio zaustaviti bjegunca te pri tom bio ubijen?

To je tako snažno uzbudilo detektiva, da je jednim mahom bio na nogama — ali samo, da se uz jauk ponovo sruši na tlo. Osjećaj, da su mu sve kosti polomljene, prouzročio mu strašne boli. Prestrašio se.

Napevši svu snagu pokušao se još jednom dignuti. I uspjelo mu, ali je pri tom osjetio strahovite boli.

Činilo se ipak, da nije prelomljena nijedna kost. Rukama i nogama je mogao micati. Činilo se, da se radi samo o omečinama, koje je zadobio na bridovitim stepenicama.

Ali to će zacijelo proći. Samo ako se Rozneru nije ništa dogodilo...

Otvorio je vrata i našao Roznera, gdje leži upravo onako, kako ga je ostavio.

Kad Hempel ne bi radi pretrpjelog poraza i bolova bio u tako bijednom stanju, glasno bi se nasmijao.

Ubica je bio u kući, on se s njime borio i skoro se ubio na prokletom stubištu — a Rozner svega toga nije vidio, nego je mirno spavao dalje!

»Zašto nijeste došli za mnom, gospodine Rozneru? Za to sam vas i probudio!«

Starac ga je tupo gledao.

»Vi... mene probudili? O tome ne znam ništa...« Zatim je prestrašeno viknuo: »Za Božju volju, gospodine Hempele, kako to izgledate? Tko vas je tako strašno izlemao?«

Detektiv je pogledao u zrcalo. Na glavi mu narasla velika kvrga, blijedo je lice bilo okrvavljeno, tako i odijelo, koje je bilo raskinuto.

Rozner je skočio iz kreveta i žurno se odjenuo.

»Gospodine Hempele, što se dogodilo!« zapita.

»Što se dogodilo? Ubica je bio u stanu i ovog je puta našao ono, što je tražio. Pobjegao je. Kad biste bili došli za mnom, sjedio bi sada u zatvoru,« rekao je Hempel zajedljivo, jer se ostalim bolima pridružila i zubobolja.

Rozner je bio izvan sebe. Sad je eto njegovom krivnjom ubica odmaglio! Rječito se opravdavao, ali ga Hempel prekine.

»Ništa ne koristi govoriti o tome. Dajte mi radije kakvo jako piće, da se riješim te proklete nemoći te ponovo dođem na noge, jer imam mnogo posla.«

Rozner mu je donio vina i konjaka. Alkohol je učinio čudo. Nemoći je nestalo i boli su popustile, nakon što mu je Rozner bolna mjesta natro rakijom.

Hempel se oprao i promijenio odijelo.

»Tako,« reče zadovoljno, »sad se ponovo osjećam čovjekom, premda besramna zubobolja ne će da prestane.«

»Gospodine Hempele, najprije pođite k zubaru, da vam ubije živac!«

»Ne može to biti. Zasada imam da izvršim mnogo važniji posao.«

XXIV.

Detektiv je uzeo dva piramidona, da bar za nekoliko sati ublaži zubolju. Zatim je pošao k telefonu i nazvao policijsku upravu s molbom, da na aparat pozovu komesara Heidingera.

»Zar nešto novo?« upita komesar.

Hempel je malko oklijevao s odgovorom, a zatim je mirno odgovorio:

»Gospodine komesaru, mogu li odmah sada dobiti dva čovjeka? Najradije bih da pošaljete Wankea i Hormajera.«

»Da, obojica su slobodni. Kuda da ih pošaljem?«

»U vilu Holcman. Molim što prije. Neka uzmu auto, trebat će nam i onako.«

»Čemu trebate ljude?«

»Motrit će jednu kuću i njene stanovnike. Pobliže usmeno. Klanjam se, gospodine komesaru.«

Odložio je slušalicu i ponovo pošao k Rozneru.

»Rozneru, pazite! O tome, što se noćas ovdje dogodilo, ne smije nitko ništa doznati.«

»Dobro, gospodine Hempelu!«

»Za četvrt sata doći će dva gospodina. To su činovnici kriminalne policije, ali u civilu. Obavijestit ćete me zviždukom i odmah ću doći.«

»Dobro, gospodine Hempelu!«

»A sada mi dajte ključ od stana, da ga zatvorim.«

Gore u stanu je još sve bilo onako, kako su ostavili on i ubica. U predsoblju je još gorjelo svijetlo, a sag je bio od noćne borbe zgužvan.

Hempel je dignuo svoj revolver i onaj ubice. Pri tom je opazio, da kraj izlaznih vratiju leži nešto sjajno. Prignuo se i dignuo polovicu zlatnog prstena.

Začuđeno je promatrao tu stvarcu. Činilo se, da je to vjenčani prsten, jer su na unutarnjoj strani bila urezana dva slova i broj. *R. M. 23...* Mjesec i godina su manjkali. Vjerojatno su bili na onoj drugoj polovici prstena. Prsten nije bio prelomljen, nego očevidno namjerno rasječen na dva jednaka dijela.

Zašto? Od koga? Ali bilo mu je posve jasno, da je ta polovica prstena morala biti onaj predmet, koji je ubica s papirima spremio u džep.

Kad bi mu iz džepa bili ispali još i papiri, koji su po svoj prilici pripadali k tome! Tada se ne bi trebalo bojati, da će ubica sada, kad je našao što je tražio, dati petama vjetra.

Silas je uzalud pretražio predsoblje.

Da li je taj dio prstena bio važan? Od toga je sada sve zavisilo. Ako nije bila nego uspomena, onda se ubica ne će za nju brinuti. Ali ako je nužna nadopuna papira, onda se još uvijek moglo nadati, da ubica ne će misliti na odlazak, nego da će još pokušati, da polovicu prstena dobije u ruke...

Odozdo začuo se zviždук. Hempel je brzo ugasio svijetlo, zatvorio vrata i sišao dolje.
U pretkućnici našao je drugove. Ušli su u auto i odjurili.. Silas je drugovima izdao naređenja i upute.
»Radi se o tome, da ni časka ne ostavite s oka vilu Lotos, ka kojoj ću vas odvesti. Ona ima dva izlaza, jedan sprijeda prema cesti, a drugi otraga u vrt prema rijeci. Svaki od vas mora čuvati jedan izlaz, ali tako, da stanovnici vile ništa od toga ne opaze. To su lukavi i opasni ljudi: čovjek, žena, crnkinja i gluhonijemi sluga. Imam razloga, da mislim, te će prvo troje — a možda i muškarac sam — još danas otputovati. Napusti li vilu bez prtljage i pješke, morate ga slijediti i ni časka ga ne smijete pustiti s vida, dok se ne povrati natrag. Uzme li auto i pođe li na kolodvor, mora biti uhapšen.«
Auto se zaustavio. Hempel je naložio šoferu, da pričeka, jer će se on odmah vratiti i poći natrag u grad.
Drugove je otpratio tako daleko, dok se mogla vidjeti vila.
Prispjevši u grad potražio je Roznera i pokazavši mu nađenu polovicu prstena zapitao, da li ju je prije vidio ili o njoj što čuo.
Rozner je to bez okolišanja zanijekao.
»Nijesam, gospodine Hempelu. Polovica prstena! Ta s njom se ništa ne može...«
»Ko zna? Nekakvo značenje mora ipak imati, inače je ne bi držali u tajnom pretincu. Kome uostalom pripada pisaći stol gore u gospodinovoj sobi?«
»Stol je pripadao prvotno djedu pokojnog gospodina. Nakon njegove smrti pripao je njegovoj udovici, a kad je i ta umrla, preuzeo ga je stari gospodin Holcman. Kad se mladi gospodin Gerard oženio i stan gore nanovo bio uređen za mladence, postavio ga je na počasno mjesto u sobi. Za tajni pretinac, mislim, da nijesu znali ni stari ni mladi gospodin.
Popodne pošao je Hempel k zubaru, da se riješi strašne zubobolje. Pri tom nije mnogo birao, nego je ušao u prvu kuću, na kojoj je ugledao tablu s natpisom: »zubarska ordinacija.«
»Ordinacija« je bila u prvom katu. U čekaonici je već bilo više ljudi, koji su čekali liječnika. Hempel je sjeo u jedan kut i uzeo u ruke otprilike dva mjeseca stari primjerak podnevnog lista. Listajući po njemu pao mu pogled na oglas s velikim slovima:

»TRAŽE SE NASLJEDNICI!

za sveukupnu ostavštinu gospodina Woodmana, koji je godine 1877. umro u Montrealu u Kanadi. Kao nasljednici dolaze u obzir samo izravni potomci bračnog para Ivana i Ane Marije Holcman, koji se god. 1852. nastanio u Augsburgu. Polovica prstena i dokumenti kao dokaz bezuvjetno potrebni za nastup nasljedstva.
Obavijesti slati na naslov: Dr. Jozua Berrick, odvjetnik u Montrealu u Kanadi.«
Sva sila misli projurila je Hempelovom glavom.
Međuto je Hempel nastojao, da u sebi nadvlada uzbuđenje i da trijezno razmisli o svemu. Doznao je, da je pred nekoliko desetaka godina u Augsburgu živio bračni par pod imenom Holcman, čiji su potomci imali pravo na neko nasljedstvo.
Ali da li je Gerard Holcman bio izravan potomak spomenutog bračnog para?
Postoje li osim njega još koji drugi nasljednici? Ako postoje, onda bi se u tome moglo pronaći razjašnjenje Holcmanove nasilne smrti. Ako je naime ubica bio sunasljednik, onda eto motiva, da odstrani Holcmana. Time se razjašnjava također njegovo tvrdokorno traganje za dokumentima i polovicom prstena.
Dakle ubica ne će otputovati bez polovice prstena.
Ali upravo kad je ustao na odlazak, otvorio je liječnik vrata ordinacije i zamolio ga kao posljednjeg pacijenta da uđe.
Kad je sjedio u ordinaciji na stolici, žurno je rekao:
»Molim, da mi brzo izgulite zub.«
»Ali, moj gospodine, bila bi vječna šteta. Zub je oštećen samo na jednom mjestu, inače je još posve dobar. Ako ga plombiramo...«
»Ne, ne, sad nemam za to vremena!«
»Ne mora to biti odmah. Danas ću ga samo očistiti i utisnuti u nj lijek za stišavanje boli.«
»A koliko će to trajati?«
»Samo nekoliko minuta.«
Trajalo je doista jedva pet minuta i Hempel je mogao poći k majoru Marchstättenu.

XXV.

Kod Marhstättenovih svi, i Lidija, bili su veselije raspoloženi. Major je prišapnuo Hempelu, da se mlada žena vidno oporavila pod Köningshofenovim uplivom.
Pozdravila ga je veoma prijazno i poslužila šalicom čaja. Međuto je Hempel namignuo majoru, da bi rado s njime govorio nasamu. Major je odmah skrenuo razgovor na starine i drago kamenje te ga pozvao, da razgleda njegovu malu zbirku. Prispjevši onamo rekao je Hempel:
»Da, gospodine majore, razumjeli ste me vrlo dobro. Svrha mog današnjeg dolaska je osobita.«
»Zar se dogodilo nešto novo?«
»Da, nešto... Najvažnije pri tom jest to, da je naša stvar dospjela u nov stadij, otkad mislim, da sam ušao u trag uzroku, radi kojega je ubijen vaš zet. Odluka, jesam li na pravom putu, ovisit će od vašeg obavještenja. Smijem li vas najprije zapitati, kakav je bio vaš odnos prema gospodinu Holcmanu? Čuo sam, da ste bili protivni udaji vaše kćeri s njime.«
»Ispočetka da. Holcman nam se usprkos svoje sposobnosti činio odviše nizak za Lidiju, a Lidija odviše mlada i neiskusna za udaju. Međutim uvjerili smo se kasnije, da smo imali krivo, i spoznali, da se doista radi o pravoj dubokoj ljubavi.«
»To me veseli. Nadam se, da ćete mi moći odgovoriti na neka pitanja.«
»Što želite znati?«
»Ponajprije nešto o obitelji, iz koje potječe Gerard Holcman. Je li ta obitelj odavle?«
(Nastavak na str. 682.)

HRVATSKI METROPOLITA IDE U SLOVAČKU

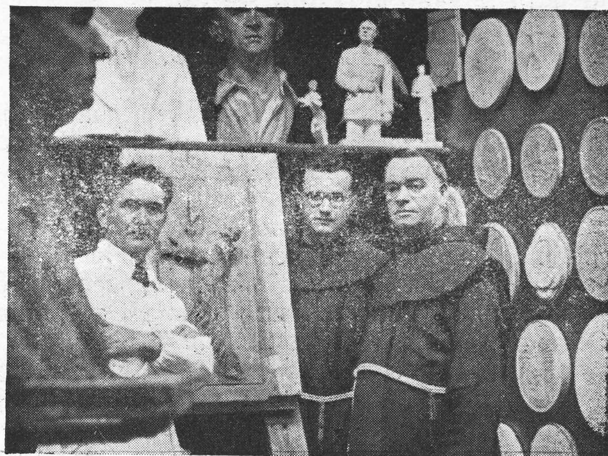

MLADI SLOVAČKI FRANJEVCI U RIMU
sudjelovali su također na svečanoj hrvatskoj audijenciji kod sv. Oca Pape Pija XII. dne 14. studenoga o. g.

Gore u kutu:
HRVATSKI METROPOLITA DR ALOJZIJE STEPINAC I KAROL SIDOR, SLOVAČKI POSLANIK KOD VATIKANA,
u razgovoru u Rimu 15. studenoga o. g. o posjetu hrvatskog metropolite Slovačkoj
Foto „Obitelj"

Slika desno:
SLOVAČKI KIPAR LADISLAV MAJERSKY
izrađuje relijef bl. Nikole Tavilića za crkvu slovačkih Hrvata u selu Hrvatski Grob

Naši se čitatelji sigurno sjećaju, kako smo u »Obitelji« ravno prije 9 godina opširno pisali o Hrvatima u Slovačkoj, osobito o posjetu našega glavnog urednika dr Josipa Andrića u selu Hrvatski Grob kod Bratislave, glavnoga grada Slovačke. Otada su počele jače veze nas Hrvata iz domovine s našim slovačkim Hrvatima, koji već 400 godina žive tamo u onim krajevima. U mjesecu siječnju ove godine posjetio je naš glavni urednik opet selo Hrvatski Grob u Slovačkoj. Listajući tom prilikom po kronici sela razabrao je, da je to selo postojalo već g. 1553., a župna crkva da je sagrađena g. 1589., to jest ravno prije 350 godina. Tom prilikom je odlučeno, da će biti svečana proslava te 350. godišnjice i da će tom prilikom biti u crkvi postavljen relijef bl. Nikole Tavilića kao dar hrvatskog naroda. Ti naši slovački Hrvati zaželjeli su, da dođe na tu proslavu i hrvatski metropolita dr Alojzije Stepinac. Kad im je kasnije javljeno, da je hrvatski metropolita pristao, da dođe, oni su odlučili, da cijela proslava bu-

de što veličanstvenija. Cijelu su crkvu srušili i novu sagradili, a u njoj će biti i oltar bl. Nikole Tavilića. Posvetu crkve će obaviti u mjesecu svibnju 1940. hrvatski metropolita. Prije mjesec dana posjetio je u Rimu hrvatskog metropolitu slovački vatikanski poslanik Karol Sidor, te je bilo govora o tom posjetu u Slovačku. S hrvatskim će metropolitom poći jedna veća hrvatska delegacija.

Slika lijevo:
STARA CRKVA SLOVAČKIH HRVATA U SELU HRVATSKI GROB
Postoji već od g. 1539., pa je ove godine povećana i obnovljena, a njenu posvetu će obaviti hrvatski metropolita dr Alojzije Stepinac u svibnju 1940.

O B I T E L J

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

1939

UREDILI
DR JOSIP ANDRIĆ I KUZMA MOSKATELO

IZDAJE KONZORCIJ KUĆE DOBRE ŠTAMPE U ZAGREBU
JERONIMSKO IZDANJE 587

S A D R Ž A J

R O M A N I

Delly M. (prev. Zlata L. P.): Crni dvorac 19, 44, 64, 84, 104, 123, 144, 164, 184, 208, 232, 252, 272, 292, 312, 332, 352, 372, 392, 412, 432, 453, 472, 492, 514 i 532.
Hruška Ana (prev. V. S.): Hitac u tami 386, 406, 426, 446, 467, 488, 506, 526, 552, 572, 592, 312, 632, 652 i 671.
Truhelka Jagoda: Vječna zaručnica 8, 40, 58, 79, 99, 119, 140, 158, 179, 203, 226, 247, 268, 286, 306, 328, 347 i 367.

N O V E L E

Adalbert: Kako sam na nogometu slomio ruku 345
Andrić dr Josip: Ciglar Janko . 160
Balentović Ivo: Brzina 524
Dječak s jednom nogom . . 546
Momče je venulo kao breskva u vrtu 566
Sin-doktor 58
Belić Adalbert: Bratstvo u nevolji 475
Binički dr Fran: Jedinka . . . 35
Broisséble (de) G.: Ljubav i Žrtva 285
Budiščev A.: Marko bijesni . . 197
*** Careva lektira 445
Chantah Lucienne: Moj medo Berlingot 355
Chavensol Georges: Uskrsna Zvona 200
Cresp Marije: Dječje suze . . . 603
Criché N.: Revolucionarni rječnik 326
Courson (de) Antoine: Dva pisma 56
Čapek Karel: Arhimedova smrt 177
Slučaj s djetetom 76
*** Dobro pitanje 497
*** Događaj u neboderu . . 464
*** Dosjetljivi kemičar . . . 497
*** Duhovita američka reklama 516
*** Dvostruko ogledalo . . . 605
Fin Oskar: Posljednja riječ . . 309
Golden Robert: Auto s taksametrom 465
Gorki M.: Uz obalu Volge . . . 437
Gotvald Stjepan: Badnja noć na mrtvoj straži . . . . . .
Hercigonja Marija: Uskrs u šumi 212
Harton (de) Tea: Dijete operne pjevačice 395
Jakšić Vjera: Mati 264
Jean Albert: Ptica je ostala bez gnijezda 643
*** Kako su se razumjeli . . 607
Keller Paul: Mravinci 591
Klarić Branko: Crni poljubac . 199
Zamrla pozdravljenja . . . 424
Kokić Aleksandar: Jedan dan u alpinskim visinama 147
Korajac Vilim: Bježi kao Šijak od malte 303
Kolesarić Karla: Šarka 223
*** Koliko ljudi, toliko ćudi 536
Lawson Eweret: Oklada . . . 126
Lahner Juraj: Udaja Marte Radojčićeve 485
Lichtenberger André: Gospodin Božić 664
Hrastovec Stjepan: Mir ponoći 663
Lijepo je kad čovjek nije sam 627
Magog H. J.: Dobrovoljno priznanje 245
Marten Louis: Promašena sreća 4
Mataić Lucija: Modre vodopije 396
Matasović Antun: Kultura . . 11
*** Najveći luđak 484
*** Napete hlaće 547
Nora Mara: Ružno djevojče . . 365
Nortfeld Jean: Osveta 266
*** Odijelo za porezni ured . 404
Pál Padoš: Drugi svijet 444
Peroš Vilim: Iznenađenje u Božićnoj noći 691
Polách Bohumir: Prava žalost . 656
Polgar Imbro: Ave Maria . . . 608
Rabenesko M. A.: Herodijadina prijetnja 101
Renard Maurice: Emanuel . . 37
Scott Walter: Oprava lijepe špijunke 136
Sever Zorka: Kako Krsto zamišlja bolest raka 364
Moj susjed 404
Po što kupila, po to prodala . 464
Skračić Jerko: Ero s onoga svijeta 435
Požar 505
Šepak Milan: Majčin imendan . 405
Šimčik Antun: Hrvat i Talijan na američkom sudu 284
Moderna antika 326
Šprajcer dr Zvonko: Kako je kardinal dobio bradu 344
*** Uskrsnuo dvorski luđak . 544
Jorn M.: Ruka 431

DJEČJE I NARODNE PRIČE

*** Dobro ga je uredio . . . 69
Fučić Mladen: Snjegović i zeko 694
Klarić Branko: Tužno Mlado Ljeto Vere i Mire 28
Kolin Ivo: Blago cara Salamona (strip) . . . . 557, 577, 597, 617, 637 i 657
*** Legenda o pčelama . . 28
Moskatelo Kuzma: Zar je mali Ivo u šumici snivo? (il) . . 29
Narodna priča (kineska): Lijepa djevojka i grdi Tatarin . . . 276
Sever Zorka: Biciklista Vlado (il) 497
Cigančе 518
Ele tvrde glave u našega Pave! (ilustr.) 49
Kod bake (il.) 477
Koka se razočarala (ilustr.) . 29
Trgovina s pisanicama (il.) . . 216
Veselica pri mesečini (ilustr.) 69
Zadruga peradi (ilustr.) . . . 458
*** Slavni car i mudri dječak 49

P J E S M E

Badalić Hugo: Majka 305
Binički dr Fran: Ban Domagoj i bizantinski car 410
Branimir T.: Svecu s hrvatske grude 584
Darmati August: Bl. Nikola Tavilić 325
Ećimović Vjekoslav: Pohod dolini duša 564
Fučić Branko: Uspavanka . . . 216
Hajduković Josip: O Nikola, mučeniče sveti 325
Hrastovec Stjepan: Mir ponoći 663
Korner Jeronim: Pred slikom Božićnih anđela . . . . . .
Jablan Vinko: Zlatni dječak . . 604
Jakšić Ante: Isus goni trgovce iz hrama 228
Isus plače nad Jerusalemom . 186
Preljubnica 309
Svadba u Kani 186
Klarić Branko: Djevojko, što nosiš žar pogleda 38
Harmonija 564
More 311
Pjesme o bl. Nikoli Taviliću . 325
Sjaj zemlje i sunca 466
Kos Vinko: Magle 163
Molitva pred večer 142
Kokić Aleksandar: Isus i tri Marije 195
Mrtvi kormilar 95
Osunčana mladost 229
Menđušić fra Ivan: Hrvatica majka uz kolijevku 548
Pavelić Milan: Kraj prozora . . 364
Šarić dr Ivan Ev.: Hrvatski apostol 324

P U T O P I S I

Bošnjak Mladen: U vlaku prema Trstu 331
Peroš Vilim: Albanci pod talijanskom upravom 589
Od Dubrovnika do Kotora . . 490
Od Kotora do Lovćena . . 508
Prema Lovćenu i Skadru . . 535
Sa skadarske čaršije na — more 605
Sjećanje o domovini i djevojci
Luline ljepote u Skadru . . . 567
U današnjem Skadru . . . 545
Živić Viktor: Dojmovi s pjevačkog puta »Zvonimira« . . . 512

ČLANCI

Alkić Zvonimir: Kulturni radnik među Bačkim Hrvatima . . . 583
Andrić dr Josip: Bačka Hrvatska 283
Božji bjegunac od Petra Grgeca 356
Dajmo djeci na krstu hrvatske zaštitnike 350
Dolaze nam drage knjige . . 523
Hrvati na oltarima 323
Hrvatska katolička poezija u g. 1939. 669
Hrvatska na pragu svoje obnovljene slobode 510
Hrvatska opet svoja . . . 503
Ivan Nep. Jemeršić 25
Iza krunidbe Pape Pija XII. . 181
Karol Sidor 43
Kod ministra Čermáka . . 138
Kod ministra Đurčanskoga . 202
Mali Krist na Ara Coeli i njegov Antikrist 36
Msgr. Janko Barlé 166
Novi list u povijesti Svete Hrvatske 623
Pedeseta godišnjica dra Božidara Širole 668
Pet puta kod Pape Pija XI. . . 117
Pisac romana o dvojici najvećih hrvatskih kraljeva . . . 135
Povratak iz Palestine nakon 13 godina 448
Prvak među hrvatskim dirigentima 327
Samostalna slovačka država . 175
Seljački gospodar Rudolf Beran 10
S izložbe likovnih umjetnica 550
S otvorenja slovačkog sabora 82
Triumf obitelji 3
Umro je veliki hrvatski pjesnik 363
Umro socijalni ideolog hrvatske obitelji 390
Žena pjesnika Huge Badalića 305
Balentović Ivo: Bosna u povijesti i danas 450
Balog Franjo: Najstarije hrvatsko pjevačko društvo . . . 648
*** Bl. Nikola Tavilić kraj lipe Matije Gubca 335
Bošnjak Mladen: Prikaz naše seljačke politike 86
B. G.: Knjiga nad knjigama . . 494
Branimir T.: Elegije hrvatskih ravnica 211
*** Bunjevačko-šokačka matineja u Zagrebu 229
Crnčić Zlata: Sva velika djela potječu iz majčina srca . . . 263
Čajić Rajka: S vjenčanja u pohode Piju XI. 122
Deželić Velimir, sin: Emil Laszowski 75
Pjesme za javne priredbe . 374
Divić Andrija: Berba u Slavoniji 565
Đikić Husejin: Srce naše stare Bosne 610
*** Domagoj 409
Fučić Branko: Hrvatska katolička proza u g. 1939. 689
*** Hrvatska majka 63
*** Hrvatski iseljenici u Argentini 586
*** Hrvatski metropolita govori na radiju 230
Gotvald Stjepan: Cvijeće, stabla i praznovjerje 587
Grabovac Julije: Silazak u unutrašnjost zemlje 370
Poklade 124
Gradinger Vilma: Svadbeni put na Kristov grob 198
*** Hrvatska Akademija Znanosti i Umjetnosti 677
*** Hrvatski metropolita ide u Slovačku 676
Jurkić Gabrijel: Moji dojmovi iz Rima 667
Kaić Anđelka: Hrana seljaka u okolici Livna 46
*** Kako se legu pilići . . 213
Kečkeš dr Ivo: Žene u madžarskom parlamentu 63
*** Kiparica Mila Vod o Italiji i bl. Nikoli Taviliću . . 666
Kokić Aleksandar: Najnoviji putopis dra Josipa Andrića . . 61
Zagreb prigrljuje Bačku Hrvatsku 244
*** Koliko vrijedi grožđani sok? 534
*** Kontinuitet u jeronimskom napredovanju 142
*** Kopija jerusalemskoga groba Isusova u Hrvatskoj . . 428
Kos Vinko: Kojim putem ide naša đačka omladina? . . . 60
Nove pjesme Milana Pavelića 23
Roman sreće i ljubavi . . . 68
Kramarić Franjo: Novo doba hrvatske tamburaške glazbe . , 289
Kušić Marija: S vjenčanja na Hvar! 42
L-ć A.: Dva pisca prorekla današnji rat 525
L. J.: Veliko veselje u starodrevnom Bihaću 143
M.: Evolucija i postanak čovjeka 275
Matasović Antun: Važan je utjecaj knjige 543
Matić Ljerka: Srce mladenaca u Čenstohovi 62
Markulin: Lasinja slavi jubilej . 468
Moskatelo Kuzma: Bosna u slikama 369
950-godiš. pokrštenja Rusa . 409
Historijski časovi kod Pape Pija XII. 630
Diplomata s kišobranom . . 55
Dobri, dragi Sveti Nikola . 650
Iskorištavajmo razumno svoje bogatstvo 564
Jedan zlatni jubilej 569
Izabran prvi predsjednik republike Slovačke 596
Jubilej sjedinjenja crkava . . 389
Manifestacija hrvatske duhovne lirike 670
Marija Kumičić 25
Oko Zagrebačke katedrale . 571
Papa Pijo XI. u svečanim časovima 96
Pjesme hrvatskih sveučilištaraca 314
Proljetne oluje 434
Pučka knjižica o buni hrvatskih seljaka 595
Svečani hrvatski dani u Rimu 624
Sv. Otac Papa Pio XII. . . . 126
Veliki hrvatski dan 423
Veliki umjetnički doživljaj u Zagrebu 656
Za Boga i narod 645
*** Novi pomoćni biskup zagrebački 668
*** Otok, za kojim mnogi čeznu 6
Peloza Makso: Najveći katolički novinar 243
Perinić Kalist: Hrvati kod gradnje Sueskoga kanala . . . 199
Na Dalekom Istoku 430
Perinić Luka: Celestin Medović 206
Hrvatska narodna pjesmarica 24
Jagoda Truhelka 74
Naše selo u filmu 57
Peroš Vilim: Krijesnice . . . 375
Sveti Nikola, djeca i darovi . 628
Žetva je 403
*** Poljska (slike iz Poljske) 530
*** Prva poruka Pija XII. katoličkom svijetu 155
Putanec L.: Iz života Indijanaca u Gvatemali 330
Kako poznate ptice po letu? 249
Od mora do kuhinje 311
Radić prof. Ivan: Proti opadanja voća 495
Rapić Vinko: Kamo će djeca na ljetovanje? 334
Radičev Marin: Kraljice . . . 310
Restek Josip: Pola vijeka hrvatske umjetnosti 16
Skračić Jerko: U mirisu alga i kadulje 385
*** Snimanje ratnih strahota 607
Sokač Ivo: Roman sreće i samoprijegora 68
Stipančić Josip: Majka i odgoj naroda 225
Tkanine u Bosni u srednjem vijeku 271
Š. Dr: Majka pravda 356
Šćetinec dr Juraj: Kakva mora biti obitelj? 391
Šimčik Antun: Albanija od Jurja Skenderbega do kralja Zagua 231
Anahronizmi i nedosljednosti u slikarstvu 102
Češka u prošlosti prema Njemačko-Rimskom Carstvu . . 176
Je li prorečeno, ko će biti novi Papa 146
Kad svibanj procvate . . . 265
Kako će se birati novi Pape . 115
Šprajcer Zv.: Iz predokupacione Bosne 452
Naše majke i naše žene . . 456
Pokrpane hlače 39
»Tekija sedmorice« na Bistriku 471
Te me je krize strah . . . 343
Za našu krv u tuđini . . . 534
Zar nismo svi sinovi majke Hrvatske? 383
Tomasović Jakov: U Mosoru na izvoru 408
Vrkljan M.: Susret 344
Vršovski Ludmila: Mlada sreća na Plitvicama 5
U službi djece 351
Zidarić Branko: Litva i glavni grad Vilno 570
Zidarić Josip: Današnje muške hlaće 536
Finska i Finci 646
Je li zaista prije bilo bolje? . 463
Nijemci južnoga Tirola . . . 590
Nijemci i Francuzi 606
Zašto se gospoda i seljaci slabo razumiju 483
Zemlja, o kojoj se mnogo piše i govori 162
Žuvić Dr Nikola: Frankopanski grad Omišalj 470

RUBRIKE

Kulturni pregled (književnost, glazba, film, radio), Naš dom, Kuhinjski kalendar, Moda, Ručni rad, Križaljka, Ilustrirane šale, Dobrijanove zgode i nezgode. Osim toga je u prvom polugodištu provedena anketa »Žena u svom zvanju«, gdje su iznošeni prilozi i mišljenja naših čitateljica o tom pitanju.

NASLOVNE SLIKE

»Obitelj« je kroz godinu 1939. u svim brojevima donosila velik broj slika iz najrazličitijih područja: umjetničke, iz domovine, iz svijeta, najnoviji događaji, portreti, filmske slike, moda itd. Dobar dio tih slika služi za ilustraciju člancima i pripovijestima. Ovdje iznosimo samo:

Slike na naslovnim stranicama: Br. 1—2. Božić i Nova Godina (Naslikao Mirt). — Br. 3. Obitelj kod čitanja (V. Mirosavljević). — Br. 4. Na telefonu. — Br. 5—6. Jagoda Truhelka (Relijef M. Vod). — Br. 7. Pijo XI. — Br. 8. Na skijanju. — Br. 9.—10. Majka zavjetuje dijete (Kip I. Meštrovića). — Br. 11. Papa Pijo XII. — Br. 12. Crkvica sv. Nikole na Korčuli (Naslikao V. Mirosavljević). — Br. 13—14. Uskrs (Naslikao V. Mirosavljević). — Br. 15. Lilian Harvey. — Br. 16. Plakat za izložbu Hrvatske Katoličke štampe (Naslikao V. Mirosavljević). — Br. 17—18. Majka i dijete (Foto Corso). — Br. 19. Starica. — Br. 20. Dijete. — Br. 21—22. Djevojčice (Naslikao Cornelis de Vos. — Br. 23. Križ na gori (Foto Corso). — Br. 24. Djeca i pilići. — Br. 25—26. Lađe (Drvorez). — Br. 27. Ban Domagoj (Naslikao Lj. Babić). — Br. 28. Dr Maček na konju. — Br. 29—30. Motiv s našeg mora. — Br. 31. Raspeće (Foto Dr. B. Gušić). — Br. 32. Predvečerje na Jadranu. — Br. 33—34. Djevojka u nošnji iz sela Gradna (Foto L. Janković) — Br. 35—36. Wernyhora proriče propast Poljske (Naslikao J. Matejko). — Br. 37—38. Briga (Kip od Mile Vod). — Br. 39—40. Stari zagreb. katedrala i nadbiskupski dvor. — Br. 41—42. Pogled u nepoznatu sutrašnjicu (Foto Tobis). — Br. 43. Odakle stiže šum aeroplana? (Foto Klagman). — Br. 44. Sv. Otac Papa Pijo XII. stoji, dok hrvatski hodočasnici pjevaju »Lijepu našu« (Foto G. Felici). — Br. 45—46. Život se smiješi. — Br. 47—48. Jaslice (Relijef od Mile Vod).

Najdivniji ukras svakog doma i salona jesu uvezana godišta „OBITELJI“. To su prekrasne i bogate zbirke zabavnog i poučnog sadržaja u slovu i slici iz najrazličnijih područja života.

Dosada ima 11 uvezanih godišta „OBITELJI“

Svako čitavo uvezano godište stoji 150 dinara

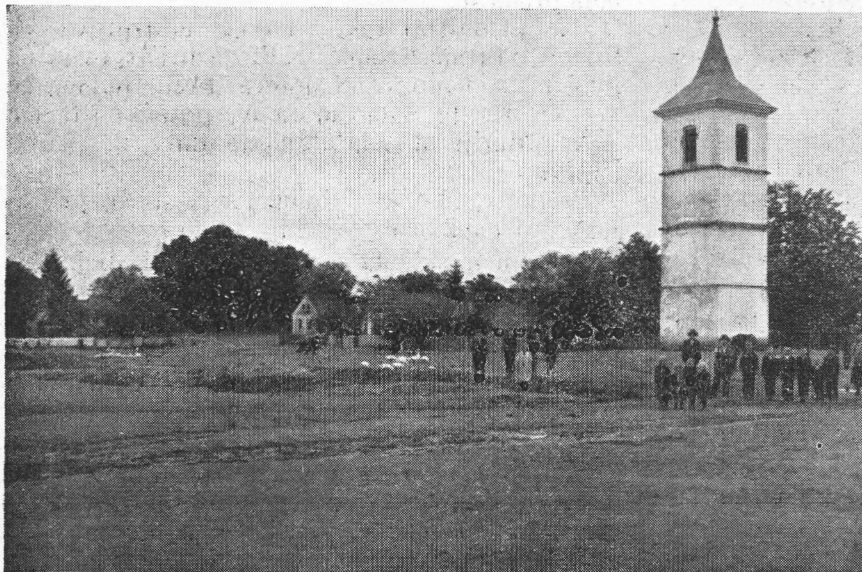
Za one, koji su „OBITELJ“ primali i uredno plaćali barem jednu godinu neprekidno, kao i za redovite pretplatnike „Knjižnice Dobrih Romana“, stoji svako pojedino uvezano godište samo 130 dinara

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI U ZAGREBU

Hrvati se s pravom mogu ponositi, da već od g. 1867. imaju najnačajniju kulturnu ustanovu na cijelom slavenskom jugu. Položio joj je temelje Strossmayer g. 1860., a g. 1867. bila je svečano otvorena pod imenom Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Prvi je njen pokrovitelj bio Strossmayer, a prvi predsjednik čuveni povjesnik Franjo Rački. Svrha joj je istraživati i unapređivati znanosti i umjetnosti, naročito njegovati hrvatski, književnost i povijest. Uz Akademiju su povezane osobito vrijedna knjižnica, Strossmajerova galerija slika i Arkiv. Strossmayer je po svojoj zamisli o jedinstvu Južnih Slavena imao u vidu, da će Hrvatima kao najkulturnijem južnosl. narodu u toj zajednici pripadati vodstvo. I svoju Akademiju je osnovao s istom mišlju te ju je i nazvao Jugoslavenska A. z. i u. Kasnije su Srbi dobili svoju srpsku Akademiju, Slovenci svoju, a Jugoslavenska A. z. i u. u Zagrebu nije više imala ono značenje, koje joj je njen osnivač dao. Uočivši to današnji odbor Akademije promijenio je 6. prosinca njeno ime i odsada se ona naziva Hrvatska Akademija Znanosti i Umjetnosti.

DR FRANJO RAČKI,
prvi predsjednik Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu od g. 1867. do 1894.
Poprsje izradio Rudolf Valdec

Slika lijevo:
GRABROVNICA, RODNO SELO VELIKOGA HRVATSKOG PJESNIKA PETRA PRERADOVIĆA
U pozadini na slici među stablima Preradovićeva rodna kuća
Foto Đuro Kuhar Laminački

Slika desno
DJECA U GRABROVNICI PRED RODNOM KUĆOM PJESNIKA PETRA PRERADOVIĆA
Foto Đuro Laminački

(Nastavak sa str. 675.)

»Da i ne. Gerard i njegov otac rođeni su ovdje u G., ali djed potječe iz Bavarske, odakle je u mladosti došao sa svojom ženom i ovdje se nastanio.«

»Odakle je došao i kako se zvao?«

»Da. Zvao se Ivan, a njegova žena Ana Marija. Oboje su došli iz Augsburga, gdje su prije živjeli.«

Silas je duboko odahnuo.

»Jeste li kada vašega zeta čuli govoriti o nekom prerezanom prstenu?«

»Naravno — znadem sve, što je znao Gerard. Ta to je romantična legenda o obitelji Holcman! Ali kako, gospodine Hempelu, dolazite na to, da to pitate?«

»Sad vas molim, da mi kažete, što znadete o tome.«

»Rado. Priča je zapravo svagdašnja i samo je prsten čini romantičnom. Onaj Ivan Holcman, o kojemu smo prije govorili, imao je godinu dana starijeg brata Rudolfa, koji je već kao mladić bio usijana glava i tvrdoglavac. On se u svojoj sedamnaestoj godini do ušiju zaljubio u bratučedu Anu Mariju i svečano se s njome zaručio. Za četiri godine imao je preuzeti lončariju svog oca i oženiti se. Ali četiri godine su za sedamnaestgodišnjeg mladića predugo vrijeme, u kojemu se može štošta promijeniti.

Tako je bilo i s Rudolfom, kojemu se budućnost činila sve manje ružičastom. Najednom nije shvatio, kako se mogao tako nenadano vezati i groza ga hvatala, da će svoj mladi život morati provoditi u uskom okviru malenog grada i skromne lončarije.

Ana Marija gubila je svakoga dana na dražesti, svakog ga je dana sve više mamio široki svijet, o kojemu nije ništa znao. Povjerio se bratu. Ivan, koji nije shvaćao ni odobravao nemiran i fantastičan duh starijega brata, samo je kimao glavom.

Rudolf je međutim škripao na svoj jaram, ali nije ga se usudio zbaciti, jer je otac bio veoma strog, a povrh toga je otac Ane Marije bio augsburški gradonačelnik. Obojica ne bi nikada oprostili Rudolfu, kad bi djevojku izvrgnuo ruglu svijeta.

Dogodilo se, da je kući na dopust došao školski drug braće Holcman, koji je pošao na more.

Osobito pazite što bolesnik pije!

Ako Vam je ikako moguće, dajte mu za zdravlje i užitak čim češće najbolju prirodnu mineralnu vodu

ONU SA CRVENIM SRCIMA.

Ako sami bolujete ili se ne osjećate dobro, tražite kartom besplatni kupališni prospekt, u kojem imate i mnoge korisne upute o zdravlju, smrtnosti, debljini, normalnom porođaju i trudnoći, odnosu visine i težine te kalendar do 1980. godine!

Uprava Radenskog ljekovitoga kupališta
Slatina Radenci
(kod Maribora)

Rudolf je bio čitav dan s njime. I Jona Hansen, kako se mladi pomorac zvao, nije se mogao dosta napričati o ljepoti stranih zemalja i divotama slobodnog svijeta vani. Kad je vidio, kako mu Rudolf zavidi, što on ne smije sve to da vidi i proživi, rekao je: »Pođi sa mnom. Rado ću te uzeti na naš brod kao mornara.«

Jednoga dana osvane Rudolf u pratnji brata, s kojim se prije dugo razgovarao, kod zaručnice. Jasno i bez izmotavanja rekao je sve, kako je s njime. On doduše još uvijek ljubi Anu Mariju, ali ne tako jako, da bi radi nje mogao napustiti svoje nacrte. Međutim može on te nacrte izvesti samo onda, ako mu Ivan i Ana Marija pomognu. Ivan je već pristao, a sada se radi samo o Ani Mariji. Bi li bila spremna razjasniti ocu, da se u ljubavi prema njemu prevarila i da tek sada spoznaje, kako bi radije uzela za muža Ivana. »Ano Marijo, ako na to pristaneš,« on će, »tada bi nam svima bilo dobro. Ja bih našao svoju sreću, Ivan bi dobio djevojku, koju ljubi, a ti muža, koji bi te usrećio više nego ja.«

Ana Marija je problijedila i časak nijemo gledala preda se.

»Ne razmišljaj tako dugo,« nestrpljivo će Rudolf. »Promisli samo: Nitko u toj trgovini ne gubi ništa, nego svaki dobiva. Pred ljudima će sve biti u redu. Samo mora sve poteći od tebe.«

Ana Marija ni sada ne digne glave, nego tiho i nježno reče:

»Rudolfe, ako je u tome tvoja sreća, pristajem. Još danas ću govoriti s ocem.«

Pri tom je skinula zaručni prsten, koji je Rudolf sam dao napraviti, i položila na stol.

Svima je bilo jasno, zašto Rudolf bježi u daleki svijet. I sam je otac pomislio: »Kad ga je žena ostavila, onda je jasno, da ga sve tjera u svijet.«

Prije odlaska imao je Rudolf dugi razgovor sa svojom bivšom zaručnicom i bratom. Zaručni prsten, u koji su bila urezana početna slova njegovog imena R. H. i dan zaruka, razrezao je na dva jednaka dijela. Jednu je polovicu predao Ani Mariji. »Tebi i Ivanu ne mogu biti dosta zahvalan na vašoj požrtvovnosti,« rekao je svečano, »ali kunem se u ovom času rastanka, da će sve, što mi sreća bude bacila u krilo, biti vaše i vaše djece! Polovica prstena, koju ćeš čuvati i predati nasljednicima, vrijedi kao zadužnica za moje obećanje. To sam i pismeno uredio, pa vam ostavljam također tu ispravu.«

Još istoga dana je otputovao. Pola godine zatim udala se Ana Marija za Ivana Holcmana. Brak je bio sretan.

Nakon smrti starog Holcmana preselili su se Ivan i Ana Marija Holcman u G., jer je u Augsburgu bilo ljudi, koji Ani Mariji nijesu mogli oprostiti nevjere.

To oboje bili su Gerardovi djed i baka. On mi je sve to do riječi ispričao onako, kako je baka ispričala svome sinu, a taj njemu. I sve je to on malko porugljivo nazivao: legendom njegove obitelji.«

XXVI.

»Što se zatim dogodilo s Rudolfom Holcmanom,« zapita Silas nakon kratkog razmišljanja

»Njegova je sudbina nepoznata. Ispočetka je pisao iz Amerike, a kasnije se prestao javljati.«

»Je li vam zet koji put pokazao polovicu prstena?«

»Ne. Izgubila se.«

»Možda vam ju je opisao?«

»Da, onako, kako ju je njenu opisao njegov otac, koji ju je kao dječak vidio: polovica glatkog zlatnog koluta s urezanim slovima R. H. i brojem 23.«

Silas je rukom pošao u džep i položio polovicu prstena pred majora na stol.

»Otprilike ovakva, zar ne?«

Major je skočio kao elektriziran.

»Da . . ., da . . ., točno ovakva . . . mora da je ista, koju je Gerardov otac uzalud tražio! Ali, gospodine Hempelu, recite mi za volju Božju, kako ste došli do tog prstena?«

Hempel mu ukratko sve ispriča.

»Zar je bio u tajnom pretincu?«

»U tajnom pretincu pisaćeg stola, koji je upotrebljavala gospođa Ana Marija Holcman nakon smrti svoga muža. Čudi me, da njen sin nije znao za taj pretinac.«

»Kažu, da je bila tiha, šutljiva žena. Umrla je nenadano od kapi,« promrmlja major. »Čudnovato, da je za to znao ubica!«

»On toga nije znao, jer inače ne bi bio tražio najprije u suši, a zatim naložio gospođi Holcman, da traži u djedovu pisaćem stolu. On je na to slučajno naišao.«

»Ali zašto je tražio? Zašto je ubio jadnoga Gerarda?«

Mjesto odgovora položio je Hempel pred Marchstättena novinski izrezak.

»Pročitajte ovo!«

»Čini se, da je Gerard imao pravo na neko nasljedstvo,« reče major konačno,« . . . ali ko je taj Woodman i zašto tek sada traže nasljednika, premda je umro već 1877. godine?«

»Toga ne znam, ali bit će, da ima i tome razloga. Ali prvo . . . vi, gospodine majore, ne znate engleski, zar ne?«

»Ne, samo francuski i talijanski. Zašto?«

»U tom biste naime slučaju znali, da Wood znači u njemačkom jeziku Holc — Woodman je dakle prijevod prezimena Holcman. Ovdje se bez sumnje radi o nestalom Rudolfu Holcmanu, koji je htio održati svoje obećanje . . ., iako je iz nama nepoznatih razloga izvršenje palo na treću generaciju.«

»Dakle ipak! Ne, tome se nitko ne bi nadao od njega! I radi toga je, mislite vi, Gerard morao umrijeti, a neki varalica, svakako ubica, htio nastupiti kao Gerard Holcman.

»To ćete zacijelo spriječiti, zar ne?«

»Jasno. Već sam poslao brzojav dr. Jozui Berricku u Montreal i zamolio ga, da me točno obavijesti o oglasu.«

»Gospodine Hempelu, vrlo sam vam zahvalan! Dobro ste me razumjeli: veselo bih žrtvovao i posljednju paru, da pred svijetom operem čast i čistoću moje kćerke.«

»To će sada i biti. Žalim samo, što vam Holcmanovo nasljedstvo ne će nadoknaditi izdani novac. Bojim se, da će kanadska državna blagajna, budući da je vaš zet mrtav, zaplijeniti čitavo nasljedstvo.«

»Radi toga ne ćemo stradati. Konačno Lidija je po mužu naslijedila više nego dosta.«

Sluga je najavio gospođicu pl. Eltz.

»Zamolite mladu damu da uđe,« Marchstätten će sluzi.

»Odmah ćemo je iznenaditi veselom vijesti, da je muka Hart iga Hentera pri kraju,« Silas će smješkajući se. »Bit će to dobra preporuka za mene kod mlade dame.«

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sat kasnije odvezao se Silas Hempel u pratnji policijskog komesara i dvojice snažnih momaka prema vili Lotos, gdje su se odmah priključili detektivima Wankeu i Hormajeru.

Wanke i Hormajer su izvijestili, da se preko dana ništa osobito nije dogodilo.

Silas je točno uputio svoje drugove i svakome je odredio mjesto, koje ima da zauzme u trenutku, kad on bude ušao u vilu.

CRKVICA U BADNJOJ NOĆI

Obojica su krenula prema kućnom ulazu. Hempel je udario zvekirom o vrata.

Ovoga puta nije Sally ništa pomoglo uvjeravanje, da je gospodin Foster još u Beču... Hempel je jednostavno jurnuo prema Fosterovoj »sobi za studij«.

Držeći u ruci revolver strjelovito je otvorio vrata i iznenadio Fostera, koji je stajao usred sobe i prisluškivao, što se to vani zbiva.

Od trenutka, kad je Sally otvorila vrata, pa do ulaska Hempela u sobu prošlo je samo nekoliko sekunda. Foster dakle nije imao vremena ni da pobjegne ni da ugasi svijetlo ili da pograbi oružje.

Međuto brzo se snašao i uljudno zapitao, što gospoda žele.

»Ništa, nego da nas izvolite pratiti, gospodine Fosteru,« odgovori Hempel. »Auto nas čeka vani.«

»Ali ja vas ne poznajem! Tko ste vi?« zapita Foster oholo.

»Zar doista?« nasmije se Silas porugljivo. »Zar imate tako loše pamćenje? Mislim, da smo se posljednji put vidjeli noćas u vili Holcman! Ali ako uporno ostajete pri tome, da vam se predstavimo — dobro! Policijski komesar Heidinger i moja malenkost Silas Hempel, detektiv kriminalne policije.«

»Doista ne sjećam se...«

»Ništa za to, navikli smo mi na ljude vašega kova. Vi ćete se već dosjetiti, kad... dosta,« prekine se, »molim, nikakvih šala!«

I brzo pristupi Fosteru, koji je lagano uzmicao prema pisaćem stolu, i ščepa ga za ruku. Međuto je Foster već izvukao revolver iz džepa, ali mu je Silas u trenutku, kad je odapeo, svinuo ruku prema gore, da je hitac pogodio strop.

U tili čas ispalo je oružje iz Fosterove ruke i on je bolno zajauknuo. Hempelov udarac je bio tako snažan, da se Fosteru ruka iščašila na ramenu.

Na zvižduk dojurili su detektivi Wanke i Hormajer. Oni bi ga bili lako svezali, ali ih je Hempel u tom spriječio.

»Samo časak,« on će, »bilo bi beskorisno mučenje svezati čovjeka, čija je ruka iščašena!« Nato je pograbio Fosterovu ruku i vještim zahvatom ponovo doveo u naravan položaj.

»Tako, a sad lisičine na ruke i naprijed!« zapovjedi Heidinger.

Vani pred kućom stajala su ona druga dvojica detektiva, a u njihovoj sredini gospođa Foster i crnkinja u lisičinama ukočene od straha.

Kad ih je Foster ugledao, izgubio je po prvi put svoju mušku sigurnost. Njegove se svijetle oči široko otvorile i neki je čudnovat izraz bio u njegovom pogledu, koji je upravio na svoju tobožnju majku. Zapovijed i molba sjedinile se u njemu. Pogled sam je bio tako strašan, da se žena pod njim upravo slomila.

Jedan od detektiva javljao je komesaru:

»Žene su htjele pobjeći otraga kroz vrt, pa smo ih uhapsili.«

»Dobro, zatvorite sva vrata na kući i donesite sa sobom ključeve. U kući ne smije se ni u što dirati.«

Kasno naveče vratio se Silas Hempel umoran u vilu Holcman.

»Danas iskorištavam za posljednji put vaše gostoprimstvo,« reče on začuđenom pazikući. »Sutra selim u moj stari stan, jer je moj rad u stvari Holcman završen. Ubica sjedi u zatvoru.«

Silas je naravno morao Rozneru sve potanko ispričati.

XXVII.

Sutradan je prispio odgovor dr. Berricka na Hempelov brzojav. Odgovor je razjasnio i to, zašto poziv na nasljedstvo nije uslijedio odmah nakon smrti Rudolfa Woodmana.

Rudolf Holcman potucao se iz zemlje u zemlju, dospio je čak na Južno More. Kasnije se vratio ponovo u Sjevernu Ameriku i u društvu lovaca prispio na divlji zapad. Uspjelo mu je otkriti bogatu zlatnu žilu. Trgovinom koža sakupio je priličnu svotu novca i kupio zemlju oko otvorene zlatne žile, a da nikom nije otkrio zašto. Imao je jedinog prijatelja, koji je bio siromah kao i on. Tome prijatelju se povjerio, i radili su zajedno. Kad su se nakon mnogo godina obojica naselili u Montrealu, ku-

PRODAJA PISAĆIH STROJEVA

„TRIUMPH"

temelji se na potpunom zadovoljstvu cij. mnogobrojnih mušterija, koje su te strojeve nabavile, te će biti i za Vas od koristi nabaviti

Pisaći stroj — Znak I-a kakvoće

Na skladištu razni novi modeli, počam od najjednostavnijeg t. z. pučkog modela do najsavršenijeg TRIUMPH-STANDARD sa 7 veličina kolica-valjaka od 24—78 cm širine, za dopisivanje, fakturiranje i knjigovodstvo

Zastupstvo:

P. PATRČEVIĆ, ZAGREB

Petrinjska ulica 13 — Telefon 23-085

pili su mnogo zemlje i spekulacijom podvostručili svoja bogatstva. Već tada bili su obojica poznati kao čudaci. Kad je prijatelj umro, postao je Holcman, koji se već kao kopač zlata zvao Woodman, još veći čudak. Ni s kim nije općio osim onda, kad su to tražili poslovi. Upravo fanatički je izbjegavao žene i bavio se sakupljanjem knjiga.

Woodman je izvan grada sagradio divnu kuću, u kojoj je živio s dvjema dvorkinjama, starom gazdaricom i njenom kćerkom, koja je bila njegovateljica bolesnika.

Pogodio se, da kćerku, kad je u kući, ne mora ni vidjeti. Majka i kćerka držale su se toga strogo.

Imetak gospodina Woodmana cijenio se na blizu pola milijarde dolara.

Kad se nastanio u Montrealu, da ondje proživi ostatak života, uzeo je oca dr. Berricka, koji je tada kao mladi odvjetnik otvorio svoju pisarnu, za svog upravitelja uz visoku godišnju plaću.

Malo zatim napravio je oporuku, u kojoj je postavio za nasljednike svoga brata i njegovu ženu.

Bilo mu je sedamdeset godina, kad je nenadano teško obolio na bubrezima. Na njegovu želju preuzela je brigu oko njega gazdaričina kćerka Alice Wilson. Njegovala ga je odano i vjerno, tako da je bolesniku zamalo postala nenadoknadiva. Nakon pola godine izjavila je gospođica Alice nenadano, da više ne može ostati kao dvorilja kod staroga gospodina, jer da trpi njen pošten glas. I pri tom je ostala usprkos svih molbi i povišice plaće.

Woodman se međutim nije mogao ni htio smiriti s mišlju, da kraj sebe gleda koju drugu stranu osobu. Još jednom je pokušao i ponudio gospođici Wilson visoku svotu, ako ostane kod njega do njegove smrti.

Uzalud. Potresla je glavom i mirno rekla:

»Gospodine Woodmane, ne trebam vašega novca, jer se radi o mojemu glasu. Ako me želite zadržati kod sebe, čudi me, što mi ne ponudite ono, što bi omogućilo moj ostanak — vašu ruku!«

Starac se zabezeknuo i — uzbunio.

Oženiti se — on, mrzitelj žena. Nemoguće!

Gospođica Wilson se nasmiješila:

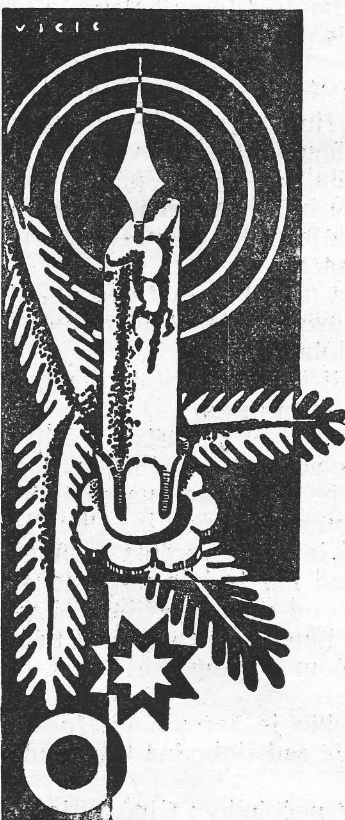
»Ja sam to znala, zato i odlazim!«

Konačno se Woodman ipak predomislio. Neophodno je trebao Alicu.

»Dakle, da — u... ime, da! Nudim vam svoju ruku! Zovnite župnika, da nas vjenča, i obavijestite suca!«

»Samo morate prije toga u oporuci nadodati primjedbu za slučaj, ako budemo imali djece. Ja sama ne trebam ni pare od vašega novca, ali ako dobijem dijete, ne smije ono nikada doći u položaj, da mu stranci odnesu očevinu.«

Gospodin Woodman ju je divlje gledao.

Kod nas ćete naći za svakoga praktičan

BOŽIĆNI DAR!

Kupujte sada dok je još izbor velik!

Štofovi, svile, flaneli, matlase, baršuni,
svile za rublje, čarape, rukavice, šalovi

Želja svake dame je dar od pomodne kuće

Lebinec
i drug

RADIĆEVA·1·

»Zar ste poludjeli? Meni je preko sedamdeset godina...«

»O ništa za to. I stariji ljudi od vas imali su djece!«

I tom uvjetu pokorio se starac.

Gospođa Alice nije svome mužu bila samo njegovateljica, nego i najvjernija, najpožrtvovnija i najbrižljivija žena, kakvu se samo može zamisliti. On se oporavio i nikad nije požalio, što se s njome oženio...

U drugoj godini braka rodio im se sin, kojega su krstili na ime Tomo. Bilo je to nježno dijete, koje je neprestano pobolijevalo.

I nakon očeve smrti ostao je malen i slabašan, premda je majka za njega poduzimala sve. Doživio je četrdesetu godinu. Tada se i oženio i imao tri sina, koji su bili slabašniji od oca. U trećem porođaju umrla je Tomina žena, a malo zatim on i njegova majka. Dva starija dječaka umrla su još u djetinjoj dobi, a najmlađi je polagano jačao, ali se ponesrećio u tridesetoj godini prigodom jedrenja. Tek tada je mogla stupiti na snagu prvotna oporuka.

Dr. Berrick stariji je međutim umro. Njegov sin, koji je preuzeo kancelariju, objelodanio je u svim evropskim novinama poziv na nasljedstvo starog Woodmanna.

Malo zatim javio se kod njega jedan nasljednik. Rekao je, da je jedini živi potomak spomenutog bračnog para, da se zove Ernest Holcman i da je dosada provodio kukavan život pisara. Ispravu, koju je Woodman ostavio, i drugu polovicu prstena — prva se našla u Woodmanovoj ostavštini — nije naravno posjedovao. Naveo je razna imena i naslove u Berlinu i Beču, koji će potvrditi njegovu identičnost.

Prikupljene obavijesti bile su veoma povoljne. Pa ipak je dr. Berrick bio nepovjerljiv prema tom jedinom kandidatu na nasljedstvo.

Kad je Holcman došao u Montreal, da se predstavi kao nasljednik, ustvrdio je neki gospodin, koji je slučajno bio kod dr. Berricka, da tog čovjeka poznaje. On se ne zove Holcman, nego John Clifften i živi kao pustolov. Najprije se vucario po Kaliforniji, zatim je bio na zlu glasu u St. Louisu kao igrač. Najposlije je proputovao u pratnji svoje ljubovce, koju je svuda prikazivao kao medij, gradove sjevera služeći novac hipnotičkim i spiritističkim predstavama.

Ernest Holcman je to najogorčenije zanijekao. Spomenuti je gospodin međutim ostao uporno kod svojih tvrdnji. On pozna Clifftona, iako mu nikad nije bio predstavljen, još od rana djetinjstva, jer su obojica iz istoga grada.

Na to je dr. Berrick odlučio pričekati i to je obrazložio pomanjkanjem polovice prstena. Ponovo je dao odštampati oglas u evropskim novinama. Tobožnji nasljednik je napustio Montreal, da pođe u Evropu. Rekao je, da će ondje još jednom potražiti izgubljenu polovicu prstena i ispravu u ostavštini svoga oca.

Traganja za hipnotizerom Johnom Clifftonom ostala su bezuspješna. Cliffton je postojao, jer je njegovo ime bilo uneseno u crkvenu knjigu njegovog rodnoga grada, mnogi su tvrdili, da ga poznaju ili da su bili kod njegovih predstava.

U brzojavnom odgovoru, koji je dobio Hempel, bile su samo glavne stvari o svemu tome. Sve to je razjasnilo pismo osam dana kasnije.

John Cliffton, koji se u G. prijavio kao »Dr. Foster«, pokušao je ispočetka poricati sve, što mu se upisivalo u grijeh. Kad se preko toga prešlo na dokazni postupak, zašutio je i nije odgovarao ni na jedno pitanje.

Njegova »majka«, koja se malo nakon uhapšenja pokazala kao lijepa mlada žena, nije bila tako jaka. I ona je isprva poricala, ali je konačno sve priznala.

Rodom je bila iz Lotaringije. Kao odgojiteljica prispjela je u St. Louis, gdje je upoznala Johna Clifftona i postala mu ljubovcom. S njime je zatim putovala kao medij, dok joj jednoga dana nije kazao, da moraju u Njemačku, gdje ima da pribavi isprave za nastup ogromnog nasljedstva. Rekao joj, da će ondje morati živjeti pod drugim imenom i posve nezapaženo, da se mora prikazivati za staru Francuskinju i njegovu majku, jer mu nasljedstvo hoće da ospori neki lažni nasljednik.

Ona i Sally, koja je već pune četiri godine odano služi, bile su točno podučene i vjerovale su, da mora sve biti tako radi nasljedstva...

Jeanette Romain, kako se zvala Clifftonova ljubovca, je znala, da je katkada dolazila neka mlada dama, koju je Cliffton hipnotizirao. Ali pri tom nije mislila na zlo, jer joj je on kazao, da je to neka bolesnica, koja dolazi k njemu radi liječenja. To treba držati kao najstrožu tajnu, jer je hipnotiziranje prema ovdješnjim zakonima kažnjivo.

Kad je Jeanette Romain doznala, kako stoje stvari i da je njen ljubavnik u svom nastojanju, da postigne cilj, hladnokrvno izvršio ubistvo, tako se zaprepastila, da su je napali živčani grčevi te je morala biti prevezena u bolnicu.

Saslušanje crnkinje samo je potvrdilo istinitost Jeanettina iskaza.

Obje žene doista nijesu ništa znale o Clifftonovim činima i ciljevima. Bile su nakon nekoliko dana puštene na slobodu.

Kad je sudac Clifftonu predočio iskaze obiju žena, prezirno se nasmiješio.

Narednog jutra našli su ga mrtva u ćeliji. Od trakova ponjave spleo je uže i njime se objesio.

Hartvig Henter je bio pušten na slobodu odmah nakon Clifftonova uhapšenja. Obuzelo ga veliko veselje, kad je kročio prema svom stanu. Tek u trenutku, kad mu je bila najavljena sloboda, doznao je on od suca istražitelja, kako se gospođica pl. Eltz junački i neustrašivo priznala njegovom zaručnicom i onom, koja se s njime sastala u parku.

Dne 6. prosinca bio je Serenin 21. rođendan. Danas je 22. Ona je sad slobodna i gospodarica svojih čina.

Hoće li kod kuće naći kakvu riječ, koja će mu pokazati nepromijenljivost njenih osjećaja?

Nije bilo ničega.

Dakako — kako je ona mogla znati, da je on baš sada pušten na slobodu?

XXVIII.

Istoga dana, kad se Hartvig vratio u svoj momački stan, sjedio je profesor Königshofen s majorom pl. Marchstättenom u radnoj sobi.

»Lijepo je, dragi profesore, što ste još jednom došli,« reče major svome gostu nudeći mu stolicu, »i šteta je, što ne ćete da proslavite Božić s nama na Gardskom jezeru.«

»O, da, mogao bih... moji drugovi skoro svi polaze o Božiću na jug...«

»Svima ste nam postali drag poput brata i mi vam dugujemo veliku zahvalnost...«

»Gospodine majore, ne govorite više o tome. Vi vrlo dobro znate, kako sam rado upotrebio ono malo znanja za dobru stvar i kako sam srećan, što sam biće, kakvo je gospođa Lidija, oslobodio mračnih sjena. Stidim se za to primiti vašu zahvalu i bilo bi mi teško, kad biste me još htjeli i platiti.«

»Ali, gospodine profesore...?« promuca on smeteno. »Doista ne razumijem... ne ćete li mi razjasniti...?«

Königshofen pogleda staroga gospodina ozbiljno i čvrsto u oči.

»Zar moram to tek učiniti? Gospodine majore, zar nijeste opazili, da mi je vaša kćerka za ovih posljednjih mjeseci postala milom?«

»Gospodine profesore!«

»Da,« povladi profesor, »tako je. Ali još nije nastupilo vrijeme, da zapitam sreću, hoće li doći k meni? Na jesen... kad se vratite... možda..«

Dalje nije mogao govoriti. Čvrst stisak ruku, trenutak se njihove oči svijetlo pogledaše, a zatim izađe profesor iz sobe.

I preko u Lidinijinoj sobi počivala su dva svjetlucava oka na kiti blijedih ruža, okruženoj plavim potočnicama.

Bio je to Königshofenov oproštajni pozdrav i Lidija je slutila, da je htio kazati nešto, što usne nijesu smjele izreći. Još ne...

U Eltzovoj kući mirisalo je po jeli i božićnim kolačima. Pukovnik je upravo položio darove za Serenu pod božićno drvce, još ga je jednom pogledao sa smiješkom na usnama i izašao iz sobe, koju je za sobom zatvorio spremivši ključ u džep. Bilo je podne. Pukovnik je pošao u kćerinu sobu, da je odvede k stolu. Našao ju je spremnu za izlazak s omotom srednje veličine u ruci.

»Zar hoćeš da izađeš? A ja sam te htio odvesti k stolu...«

Serenino je lišce pocrvenilo. Žurno je okrenula glavu, da otac ne vidi, da je plakala.

»Bit ću odmah ovdje,« reče. »Samo na pet minuta...«

»Kuda ćeš upravo sada?«

»Samo do najbližeg ugla, oče. Hoću da pošaljem ovaj paket na njegov naslov.«

»Sigurno — božićni pozdrav gospodinu...?« Zar ne možeš da dočekaš?«

»Da, oče, to je za Hartviga. Upravo sam nekim slučajem doznala, da je na slobodi... *danas* je Božić!«

»No, da... ali gospodin je slobodan i još se nije pokazao kod tebe...!«

»Oče, ne usuđuje se... on zna, što o njemu misliš...«

»Ded, daj to ovamo. To može izvršiti i sluga. Ja ću ga podučiti, a mi možemo međutim mirno jesti. Gladan sam kao vuk!«

»Dragi oče, molim te...«

»Zar nemaš povjerenja u mene? Zar misliš, da ne će dobiti tvog dara? Zadajem ti časnu riječ, da će na vrijeme prispjeti u prave ruke.«

Trenutak kasnije sjeli su k stolu, Serena tužna i zamišljena, a pukovnik veseo i pun šale.

»Jučer sam se upoznao s nekim mladim čovjekom,« pričao je on Sereni dobre volje, »koji me je zaista oduševio! Tako — upravo tako sam si zamišljao mog budućeg zeta! Ali naravski, s tobom ne da se govoriti, tebi se više dopao tvoj kukavni inžinjer...«

»Jamačno!« Serena će rastreseno.

Pukovnik je s uživanjem pripalio cigaru i pri tom sa strane ispod oka gledao svoju kćerku.

»Mog idealnog zeta moraš barem upoznati. Nikada se ne može znati...«

Nekoliko je puta duboko povukao dim iz cigare, a zatim je rekao:

»Ah, što, nije mi stalo do diplomatskog natezanja. Reći ću otvoreno: pozvao sam ga! Za danas! Da ne budemo tako osamljeni na Božić.«

Pogodio ga je pogled, pun bolnog čuđenja i predbacivanja.

»No, no... ne trebaš me tako gledati, mala moja! Već je gotovo!«

Serena je oborila oči. Suze su je gušile. Još i to! Pozvati stranca na sveto veče! Kao da i bez toga ne bi bilo dosta teško...

Vani je pozvonilo.

»Oho! Zar već... rekao sam u četiri, a sada je tek nešto preko tri sata,« reče pukovnik i pojuri van.

Netko je stupio u sobu, a dragi, žuđeni, dobro poznati glas reče: »Sereno!«

Vrisnuvši baci se ona u naručaj Hartviga Hentera.

»Ti...! Ti...! O... ti!?«

A iza Hartviga je stajao pukovnik užarena lica.

»Dijete moje,« reče on potiho, »*to ti je moj božićni dar*. On je doista zet po mom srcu!«

Serena ne progovori ni riječi. Zanijemila je od neočekivane sreće. Samo je rukama obavila oba muškarca, koji su joj bili najmiliji na svijetu te plakala i smijala se u isti mah.

Tek nakon nekog vremena zapita oca:

»Odakle poznaješ najednom tako dobro Hartviga?«

»Jučer sam bio kod njega preko dva sata. Porazgovorili smo se temeljito i dopali se jedan drugomu, kako se ono kaže. A sad mu odmah čestitaj — dobio je prvu nagradu za željeznički nacrt i gradit će željeznicu. A ja ću biti pri tom, jer on misli da nas troje moramo odsada biti uvijek zajedno. K svemu tome kažem: a m e n!«

S V R Š E T A K

Naši pripovjedači u god. 1939.

Napisao Mladen Fučić

Unatoč ratnih vremena, kada »inter arma silent musae« naši katolički književnici nisu odložili pera, već su nam uz brojna pjesnička djela dali ove godine mnogo radova i iz beletristike. Zanimljivo je, i to treba naglasiti, da je većina njih u svojim romanima i novelama uzela sadržaje iz seoskog života.

Tako Antun Matasović u romanu »*Bartol i Bara* (izdanje Hrvatskog Knj. Društva sv. Jeronima) kao odličan poznavalac Slavonije, iznosi problem života u slavonskim zadrugama. Jednostavnošću fabule i stila ocrtao je stvarnost našeg sela postavljajući uz to socijalne i etičke probleme.

Luka Perinić namijenio je svoj roman (izdanje Društva sv. Mohorja za Istru) »*Selo na obali*« istarskom selu. Ovo zanimljivo djelo dokazuje nam, da autor ima smisla za sintetsko prikazivanje života. Skladno otkriva život Istre.

Ante Jakšić u opširnom romanu »*Šana se udaje*« koji izlazi u »Subotičkim novinama«, uzeo je sadržaj iz seoskog života Šokačkih Hrvata. Uz novu tehniku pisanja opaža se i čisto lirsko shvaćanje proznog sadržaja, što je naročito akcentirano u finim, uspjelim pejsažima.

Ovdje treba da spomenemo i treći roman trilogije iz zagorskog života »S naših njiva«, koji je napisala Sida Košutić. Roman je poput prvog i drugog dijela trilogije trebao izići u izdanju Matice Hrvatske. Ne znamo, zašto nije hrvatskoj javnosti predano završeno najopsežnije Košutićkino djelo, koje je već prije propasti ČSR trebalo izići i prevedeno na češki jezik.

Osobito plodan i u beletristici bio je i ove godine dr Josip Andrić. Napisao je dvije knjige i jednu dramu.

»*Srijemske elegije*« (izdanje Knjižnice Dobrih Romana) su zbirka crtica iz života Srijema. Ti piščevi zapisi vješto zokruženi u logičnu i umjetničku cjelinu datiraju sve od g. 1913. Vedri, živahni Srijem pritisnut političkim prilikama prolazi pred nama kroz autorove oči pune zabrinutosti i ljubavi prema tom hrvatskom kraju. — »*Najljepši među otocima*« (izdanje Zadruge Dobre štampe u Požegi). Sicilija je našla u dru Andriću udivljenog promatrača. U toj putopisnoj knjizi, koja je treće djelo te vrsti u autorovu literarnom stvaranju, razotkrivaju nam se čari »krasotice Sicilije«, a na zgodan i privlačiv način upozoruje nas se na njene mnogovjekovne povijesne i umjetničke spomenike.

Šteta, što autor nije objelodanio cijelu svoju dramu »*Ukleto srce*« koje je 1. čin izašao u književnoj reviji »Hrvatska Prosvjeta«. Sa zanimanjem očekujemo razvitak ovog seoskog scenskog djela. Ono bi dopunilo njegov književni rad uopće i tako bi dalo jasan uvid u mogućnosti piščeva pera.

Govoreći o drami moramo spomenuti dva ovogodišnja scenska djela, koja je izdala jeronimska »Knjižnica Društvene Pozornice«, djela koja za nas predstavljaju neku novost. »*Gospodin zove*« od Vojmira Ćorića, i »*Daj, da dođe kraljevstvo Tvoje*« od Antuna Matasovića, idejno povezani spadaju u našu mladu »tavilićansku« literaturu. Dokaz, da se kult ovog svetoga Hrvata sve više širi, jer i njegov mučenički lik postaje tema umjetničkog stvaranja ne samo u savremenom slikarstvu i kiparstvu nego i u književnosti.

Te dvije glume, koje su plod kulta našeg sveca, postaju, kao scenska djela, novi širitelji još intenzivnijeg štovanja bl. Nikole u našem narodu, jer je sigurno, da od svih oblika umjetničkog izražavanja gluma djeluje na publiku najsnažnije.

Branko Klarić, poznati i simpatični mladi katolički pjesnik, poslije dvije zbirke pjesama, knjigom »*Majčin grijeh*« predstavlja nam se i kao novelista. U ovim njegovim kratkim, skoro samo skiciranim proznim djelima — opet otkrivamo Klarića kao pjesnika osjćajući finoću jedne lirske duše, koja na svojstven način ulazi u svijet stvari i svijet drugih duša.

I prof. Petar Grgec objavljuje jedno prozno djelo. Čitatelji dnevnika »Hrvatske Straže« prate u nastavcima njegove ratne bilješke pod naslovom »*Krvava služba*«. Interesantan je i vrijedan sadržaj. Djelo će izaći u dvije knjige u izdanju Društva sv. Jeronima.

Ne smijemo zaboraviti na rad onih naših pisaca, koji nisu objavili svoja djela u posebnoj knjizi, nego su kroz 1939. godinu surađivali u različitim revijama i periodičnim edicijama. Tako smo poznata imena Side Košutićeve, Štefe Jurkićeve, Tona Smerdela, Luja Plepela, Huberta Štrauha, Lendića, Kokića, Tina Tinovića, Mirka Talajića, — da ne spominjemo u ovom kratkom članku druge — mogli zapaziti u »Hrvatskoj Prosvjeti«, jeronimskoj »Danici«, kalendaru i Glasniku sv. Ante i drugdje.

Sve to pokazuje bar donekle, koliko su naši književnici radili, i da su nam i u beletristici dali djela, s kojima se i po opsegu možemo ponositi. A ako kažemo, da među njima imade i takvih, koja imadu trajnu vrijednost, mislimo, da nismo pogriješili.

Istiniti doživljaj

Badnja noć na mrtvoj straži

Napisao Stjepan Gotvald

»Čudno je da danas ne tutnje topovi, ne ječe topovska taneta i ne štekću mitraljeze. Ne mogu se snaći u tom miru, koji je tako potreban mojoj prozebloj duši!« govori moj prijatelj i ze-

VOJNICI SLAVE BADNJE VEČE U BAČVI
Doživljaj iz svjetskog rata. Među vojnicima je u sredini Stjepan Gotvald

mljak, a sadašnji ratni drug nadporučnik Matija, zapovjednik druge čete.

»Izgleda da i naš neprijatelj želi da proslavi Kristovo rođenje. Danas je Badnjak, možda nam sprema božićnicu,« primijetih ja.

»Druže, druže, bolje da me nisi podsjetio na današnji dan, htio sam ga zaboraviti.«

»Zašto, Matija? Ja već dugo štedim na vinu, rumu, čaju i cvibaku. Računam, da ćemo skupa slaviti današnju badnju noć. Moja četa je ipak malo zaklonjena, pa konačno moraš doći, da vidiš moj novi stan. Među ruševinama sam našao veliko bure i smjestio sam se u njemu. Vidiš, postao sam silom prilika Diogenes. Napravio sam i borić, visi usred bureta. Dođi svakako večeras k meni, bit će meni a i tebi lakše!«

»Ne, hvala, ne ću doći, ja ostajem u rovu kod svoje čete. Mislima ću onako biti kod svoje drage obitelji. Kada mi već nije suđeno da danas zagrlim i izljubim ispod božićnog drvceta dragu djecu i milu ženicu, onda ću barem o njima sanjariti, a zato mi je potreban mir. — Bog zna, da li danas moja djeca za mnom tako čeznu? Da li spominju svog tateka, koji ovdje ruje u zemlji poput krtice. Samo što s druge strane granice na mene stalno vrebaju. A da taj preko zna, kakav sam jadnik! Mogli bi se pomiriti danas. Badnjak je. Stalno se nadah dopustu — ali sada je pala zadnja nada. Ne znam niti, gdje mi je obitelj. I oni su u opasnosti; a Bog zna, jesu li se kamo sklonuli. Da barem imam od njih kakve vijesti! Prokleti rat...«

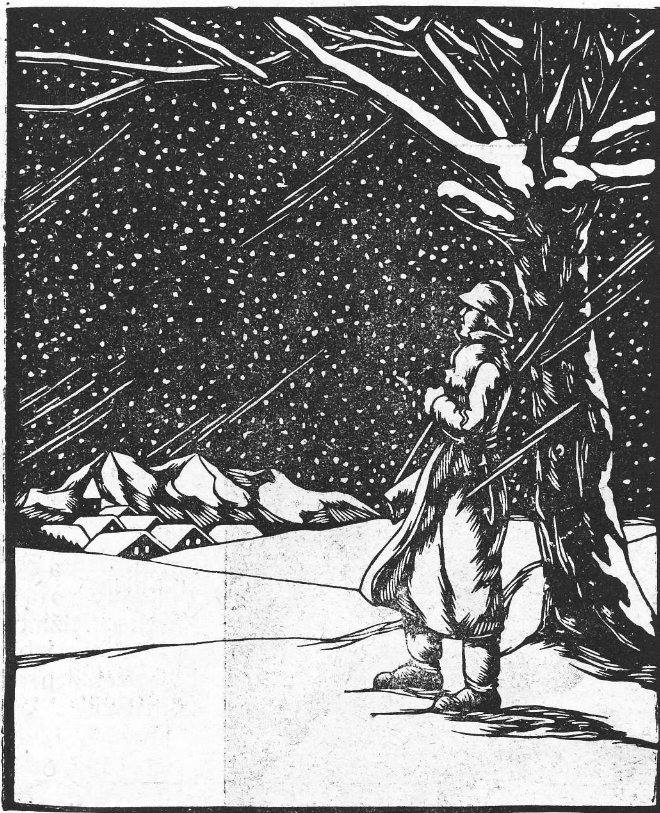
Nadporučnik umukne i zuri u daljinu. U očima se zablještiše dvije suze. Njemu, vojniku, hrabrom borcu, koji je po sto puta hladnokrvno gledao očima u smrt. — Naglo se izgubi u rovu.

»Čekaj Matija, pa ne bježi. Ja ću svakako po tebe doći. Do viđenja«!

Zaista je velik jadnik. Iako sam neženja, potpuno ga razumijem. Možda sam ga zbilja ražalostio? Pa valjda nije bio zaboravio, da je danas Badnjak? Već je preko pola godine na fronti: Vrši zdušno svoju dužnost. Brine se za svoju momčad, kao da im je otac. Morali su mu dati dopust. Zaista nema više pravice...

Istok ljuto brije. Debele naslage snijega blliješte na zimskom suncu, kao da su anđeli drago kamenje rasuli po ovoj suznoj dolini. Snijeg se ne tali, te zapusi nameću ratne zamke i zapreke. Ništa ne vidiš od tih grozota, osim blistavog bjelila, što nikako ne dolikuje ljudskoj klaonici.

Cijeli dan je prošao bez paljbe. Sunce nas ostavlja. Zrak je dobrano zahladio. Inje se cakli po drveću, kao sjajni nakit na božićnom drvcu. Mjesec se već pomolio u punom liku. Snijeg škripi pod nogama. Sve te hvata strah, da se ne

NATPORUČNIK MATIJA PROVEO JE BADNJE VEČE NA STRAŽI

odaš neprijateljskoj straži, koja budno na te pazi. Nebo je vedro, modro, posuto zvijezdama. Krasna je i neopisiva zimska noć.

Nema večeras Matije. Moram po njega.

U rovu druge čete vlada neki neugodni žamor. Tihi razgovori vojnika, koji se skupiše u manje kupove oko ognja. Odnekud dopire uzdisaj.

»Gdje vam je nadporučnik, momci?«

»Eno ga na straži.«

»Pa po čijem nalogu je danas na straži?«

»Sam je tako naredio.«

»E onda ga idem tražiti.«

Tek što sam malo izmilio glavu iz rova, već me je pozdravila neprijateljska puška. Tu valja biti na oprezu! Polagano gmižem po smrznutom snijegu. Zovem: Matija! ali mi jeka opet povraća: Matija. Nigdje ga ne vidim, a noć je svijetla kao dan. Osluškujem. Što je to, kao da čujem glas Matije. On govori sam sobom. Čudno:

»Gle, čujem zvonce, Mila se veseli, ciče, dobila je lutku i veliki bor, a ja . . . ja sam dobio . . . sina. Lijepog sina . . . Ivicu. Kako si mi drag, lijep, a Dulkica, zlato moje. Ti letiš svom tatici. A ti, Idice moja, ti si kod ujaka i tetke lijepo primljena, dobro spravljena. Hvala Ti, Spasu! Ja ću se moliti, da vam uvijek bude lijepo. Da, sad imam sina, koji paji . . .«

»Za Boga, gdje si, Matija? Matija . . . Matija!«

Ništa više ne čujem . . . Neki šum. Eno ga, sruši se iza stabla. Došuljam se do njega. Drmam ga i dozivam ali uzalud.

Matija je zašutio za uvijek. Krv zamrlja čisti blistavi snježni sag. Mjesec mu je obasjao lice sretnog izražaja. U ruci grčevito drži list, kojim mu je žena javila, da su kod ujaka i da je prije 2 tjedna rodila sina. Iz lista su na zlatnoj vrpci visjele tri sličice, njegova djeca Mila, Dulkica i Ivica. Na mjesečini razmatrao je svoju djecu i s njima u mislima slavio je Badnjak. Zanesen mišlju nije dovoljno pazio, pa ga je neprijatelj za uvijek lišio daljnjih ratničkih muka i patnja.

Po mjesečini ga odpremismo sanjkama u badnjoj noći do drugog sela. Skovali smo mu lijes. Pokopan je kraj seoske crkvice u zoru Božića. U rukama stišće dragi list i slike svoje djece.

Sva se momčad pomolila za njegovu plemenitu dušu, koju je ispustio na ratnoj straži u badnjoj noći.

Ovu knjigu i Vi trebate

Cvijeće i ukrasno bilje

Nedavno je izišla iz štampe knjiga, koja će ispuniti prazninu u našoj hortikulturnoj literaturi.

Radi se o knjizi »CVIJEĆE I UKRASNO BILJE« od prof. Stjepana Gotvalda.

Ilustrirana je. Str. 94. Izdanje Jeronimskog Društva. (Cijena Din 10). Knjiga ima popularni karakter, pa će veoma dobro poslužiti našim praktičarima i to početnicima — amaterima, koji uzgajaju bilje u sobi, stakleniku ili slobodnome perivoju, vrtu.

Knjiga ima dva dijela. U prvom su opće upute o biljnoj prehrani, o tlu, o zalijevanju i o svim drugim vanjskim faktorima, koji uplivaju na biljku.

Obrađeno je dalje presađivanje, prisilno tjeranje, sijanje te razni načini kalamljenja, obrana od nametljivosti i biljnih bolesti. U drugom dijelu je obrađeno oko 290 ukrasnih bilina.

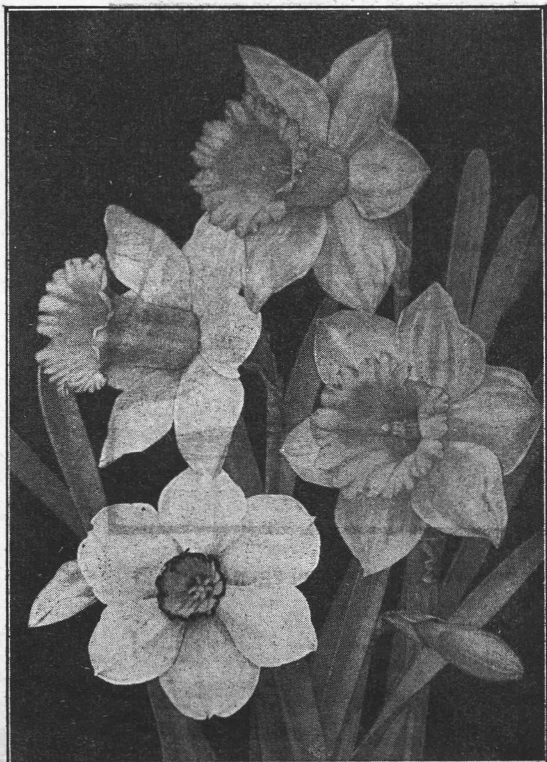
Svaka biljka ima svoj kratki opis sa glavnim karakterističkim osebinama. Uz svaku je još kratka uputa za njegovanje.

Na 10 abla donesene su slike od oko 130 manje poznatih biljaka.

Autor je kod mnogih biljaka pokušao stvoriti naše nazive i za eksotične rodove i vrste.

Iz djela izbija naglašena ljubav prema predmetu i praktično iskustvo.

Prof M. Buljan

Slika lijevo:
SUNOVRATI-NARCISE
Iz knjige „Cvijeće i ukrasno bilje"

Manifestacija hrvatske duhovne lirike

U Pučkom Sveučilištu u Zagrebu priredili su mladi hrvatski pjesnici 10. o. mj. Matineju recitacija iz najnovije hrvatske duhovne lirike. Značajnu priredbu, prvu svoje vrste kod nas, posjetili su brojni ljubitelji lijepe knjige. Priredba je pokazala, da je netočno pjesnike zamišljati kao pasivne nespretnjake. Protiv toga govori i činjenica, da naši mladi lirici, kod pomanjkanja nakladnika, izdaju u vlastitoj nakladi svoje zbirke.

Recitaciji je prethodilo sažeto predavanje dra Lj. Marakovića o duhovnoj lirici i recitaciji. Iza toga je Sida Košutić mekano i toplo čitala 2 svoje pjesme Glavni recitator na matineji bio je pjesnik Jeronim Korner, koji je recitirajući poznatom vrsnoćom bio adekvatan tumač pojedinih pjesama. Zastupani su bili pjesnici S. Košutić, V. Kovačić, Lendić, V. Nikolić, Đarmati, Korner, Kokić, Kuhar, fra G. Bujas i Cvitan. Kornerovu pjesmu »Švelja« recitirala je u zboru Pučka škola J. Draškovića. Siže pjesama pokazao je da pjesnici idu s vremenom: uz duhovne sadržaje bili su akcentuirani socijalni momenti.

Iznenađenje u Božićnoj noći

Napisao Vilim Peroš

Snijeg je i dalje padao. Svi oni, koji su strahovali, da će ovaj Božić osvanuti bez snijega, zadovoljno su gledali kroz malene prozorčiće svojih seoskih potleušica napolje veseleći se, što je snijeg padao u tako krupnim pahuljicama. Već tjedan dana prije Badnjaka počeo je puhati hladan sjevernjak, pa se je tlo smrzavalo. Pred tri dana zapraminjao je snijeg, koji eto još uvijek pada. Imade ga danas već preko dva pednja. Pocrnjele seoske krovinjare dobile su tako nove krovove, iz kojih je poput crne zastave izlazio dim. Mala seoska crkvica, što se je uzdigla na brežuljku, bila je sva u bjelini, pa je i križ na vrhu tornja dobio bijelu kapu od snijega.

Međutim, maloga Stjepana sve to ove godine nije, začudo, obradovalo. Pa niti snijeg, kome se je prijašnjih godina znao toliko radovati, nije za nj ovajput imao one prijašnje lijepe privlačivosti. Stjepan je išao tužan pognute glave kući od susjeda Petra, kome je i danas pomagao u trgovini zajedno sa trgovčevim sinom, a svojim školskim drugom, Ivanom.

Pozdravivši majku Stjepan je prišao k štednjaku, da ogrije prozeble ruke.

»Što ste radili ti i Ivo?«

»Dodavali smo stvari njegovu ocu, a bili smo i na pošti.«

»A što si se tako snuždio i ražalostio?« pitala je dalje majka.

»Ništa, ništa,« odgovorio je Stjepan, »zima je napolju.«

Majka je zakimala glavom i nije ga više ništa pitala, jer je pogađala uzrok Stjepanove snuždenosti. Ona je bacila u peć nekoliko komada suvaraka i počela je spremati večeru. Večera je bila veoma jednostavna: šalica toploga mlijeka i komad prepečenoga kukuružnjaka. Za večerom su sin i majka progovorili tek po koju riječ. Majka je ispod oka promatrala svoga sina, pa je opazila, kako jede bez volje i kako se bori sam sa sobom, da ne proplače. Najednom je mali Stjepan briznuo u plač.

»Što ti je?« upitala ga je majka.

Stjepan je kroz suze jedva promucao:

»Zar mi ne ćemo imati ove godine božićnog drvca? Hoće li doći tata kući barem danas, za Božić?«

Majci je i samoj bilo veoma teško i nije znala, šta bi mu odgovorila. Zna ona, da će to biti tužan Božić, bez božićnog drvca, bez muža, bez dobro- Zna ona to dobro, sve to ona zna, ali kako se tome može pomoći?

Ako se njen muž i jest uvijek prije mučio, bilo je od te muke barem koristi. A sada? Muči se i radi daleko u gradu, pa ne može zaraditi ni toliko, da dođe na Božić kući i da proslave zajednički blagdan Kristova rođenja.

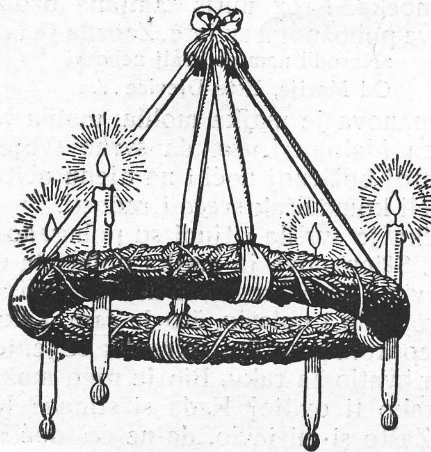
»Teško mi je,« pisao joj je on, »što ne ću moći kući za Božić, ali što se može? Meni je teže, nego tebi, jer je uz tebe naš Stjepan, susjedi, prijatelji, sve poznati ljudi, a ja ću biti ovdje, u gradu daleko od vas, daleko od prijatelja i susjeda, daleko od kuće i one naše seoske crkvice... Ni božićnog drvca ne ću vidjeti, nego samo u crkvi. Šaljem Ti sto dinara, pa kupi za Božić nešto bolje hrane, a gledaj, da okitite i božićno drvce, jer znam, da će to našega Stjepana veoma veseliti.«

»Mamo, hoćemo li ići u crkvu na ponoćku?« obratio se Stjepan majci.

»Hajde ti, sine, samo na spavanje, pomoli se dragom Božiću za sve nas, i sve će biti u redu. Možda će Starac Božić noćas doći i u našu kuću, a znaš, kamo on stigne, da tamo vlada radost i svečano raspoloženje.« Mali je Stjepan poslušao majku, pomolio se je Starcu Božiću i otišao je u krevet.

Stjepanova je majka radila u kuhinji svoje kućanske poslove razmišljajući, kako bi bolje razveselila svoga sina. Svršivši poslove, zaogrnula se je vunenim rupcem i izišla iz kuće uvjerivši se prije toga, da je mali Stjepan zaspao. Mali Stjepan nije mogao isprva dosta dugo usnuti.

Ipak je stjepan na kraju zaspao, umoran od poslova, zime i briga. Stjepan je imao nemiran san. Kao što su ga prije spavanja salijetale različite slike, tako su ga sada mučili mnogi sni. Snivao je, da se nalazi sa svojom kravom na paši: Početak je mjeseca prosinca. Ove je godine jesen bila veoma lijepa, pa se je moglo s kravama na pašu i u prosincu. Stjepan je s kravom na paši. Počela je pljuštati jesenska prohladna kiša, i on odlazi kući radi zime. Kako nije imao na sebi cipela, to su mu noge promrzle i poplavile, a ruke su ga boljele od velike studeni, pa ih je svaki čas prinosio ustima pokušavajući ih zagrijati svojim dahom. A i krava kao da je danas bila nekud ne-

mirnija: često je mijenjala mjesto, pa je Stjepan imao dosta muke, dok ju je navratio na prijašnje mjesto. Trčeći po ledenoj travi osjećao je, da ga noge bole, kao da trči po ledu.

»O, da bar imam kakve cipele na nogama!« Iza toga je sanjao, da se nalazi u školi. Eno čuje i gospodina učitelja, kako im pripovijeda jednu lijepu božićnu priču:

»Bilo je tako jedno siromašno dijete, kome su roditelji bili tako siromašni, da su i na Božić bili više gladni, negoli siti. Međutim, nisu zdvajali, nego su se molili Bogu, da im pomogne. I zaista: došao je Starac Božić i donio im finih jela, darova, a nije zaboravio ni božićnog drvca...«

Da, lijepo je to gospodin učitelj pripovijedao, ali to je bila i ostala samo priča... Iza toga dolazio mu je pred oči otac, a njegove su oči bile tužne i zalivene suzama. I majku je opazio, ali i ona je bila snuždena. Nakon toga kao da je čuo brujanje božićnih zvona, koja su ljude pozivala na ponoćku, da proslave Kristovo rođenje.

Stjepanova je majka išla putem zabrinuta:

»Pa zar dobri Starac Božić dolazi u posjete zaista samo onim imućnijima? I zar njenom malom Stjepanu nije suđeno, da se ovaj Božić raduje kao djeca imućnih roditelja? O, zašto je sve to tako, i zar se Bog njih ne će sjetiti ove godine?« Svršivši ono radi čega je išla u selo, Stjepanova se je majka vratila kući. Začuvši zvono sa seoske crkvice, obukla se, pa, uvjerivši se, da mali Stjepan spava, išla je susjedi Anki, te su se zajedno otputile u crkvu.

— »Bim! Bam! Bim! — Bim! Bam! Bim! čulo se je kroz noćnu tišinu, kako udara veliko zvono seoske crkvice i po drugi put. Snijeg je prestao padati. Kroz snježnu bjelinu, osvijetljenu žućkasto-bijelim svijetlom mjeseca i zvijezda, pomicahu se prema crkvici na brijegu ljudi: starci, žene, muževi i djeca, koji su iz daljine izgledali kao crni mravi. Uleđena snježna površina škripala je pod nogama, a guste rpe ljudi dolažahu sa svih strana prema crkvici, kroz koje su se visoke prozore prosipali traci zapaljenih svijeća. Pred crkvicom su već stajali neki seljaci razgovarajući međusobno i trljajući ruke, kad je Stjepanova majka stigla sa svojom susjedom. Zvono s crkvice je i po treći put zazvonilo, došao je svećenik i započela ponoćka. Kroz miris tamjana uzdizale su se molitve pobožnoga svijeta. Zaorila je i pjesma:

»Narodil nam se kralj nebeski
Od Marije, čiste Djevice...«

I Stjepanova je majka molila, molila je skrušena srca Maloga Isusa, da svrne svoje oči u ovoj svetoj božićnoj noći i na njenu obitelj i da joj udijeli komadičak sreće i radosti.

Ponoćka je svršila i ljudi su polagano izlazili iz crkve. Stjepanova je majka pohitjela napolje među prvima bojeći se, da se možda mali Stjepan ne bi probudio i uplašio, što je sam. Zakrenuvši prema seoskom puteljku, okrenula se je, jer ju je netko prihvatio za ruku. Bio je njen muž.

»Pa kako ti ovdje? Kada si stigao? Kako si došao? Zašto si mi javio, da ne ćeš doći?« i još mnogo toga ga je kao bez daha pitala.

»Mislio sam i sam, da ne ću moći doći, ali nam je na sam Badnjak odobreno tri dana dopusta, a dobili smo tri stotine dinara za Božićnicu,« odgovorio joj je na njene upite.

Mali je Stjepan sanjao, da se nalazi u nekakvoj sjajnoj palači, da imade na sebi novo odijelo, a na nogama nove cipele. Uza nj su i njegova majka i otac, a svi su u golemoj dvorani, koja je osvijetljena velikim brojem sjajnih svjetiljaka. I božićno drvce se nalazi u toj dvorani. Ali kakvo je samo to božićno drvce! Takva mali Stjepan još nikada nije vidio. Pa čak ni trgovac nema takva božićnog drvca! O, kako je to lijepo i sjajno! Još je nešto vidio mali Stjepan ispod božićnog drvca, ali, gle, što je to najednom? Sve je nestalo, sve se je rasplinulo, kao mjehur od sapunice. Mali se je Stjepan probudio široko rastvorivši začuđene oči. Kroz prozore njihove sobe ulazilo je unutra prigušeno modro jutarnje svijetlo novoga dana, Božić.

Stjepan je skočio iz kreveta, ali je nenadano zastao ugodno iznenađen: Nasred sobe stajalo je veliko božićno drvce, okićeno krupnim staklenim kuglicama, svjećicama, jabukama, pozlaćenim orasima i lješnjacima, a na vrhu je bio nasađen sjajan šiljak od stakla. Mali je Stjepan zadivljeno gledao, i gotovo nije vjerovao svojim očima; pogledao je napolje kroz prozor, da se uvjeri, je li tamo na brijegu stoji još njihova seoska crkvica, jer se je bojao, da i to božićno drvce nije kakav lijepi san, koji će se sad na rasplinuti. Međutim, crkvica je stajala na prijašnjem mjestu, i sad se je istom mali Stjepan konačno uvjerio, da je to prava zbilja.

Naravno, da mu je otac morao potanko ispripovijedati, kada je i kako stigao. Iza zajedničkog doručka majka je odvela maloga Stjepana pod božićno drvce, gdje su ga čekali darovi, kao ugodno božićno iznenađenje. U jednoj kutiji nalazilo se je novo odijelo, u drugoj nove cipele, a u crvenom papiru bijaše umotana jedna lijepa dječja knjiga sa šarenim koricama u tvrdom uvezu. Na knjizi je pisalo:

— Stjepanu, dobrom i poslušnom dječaku, učeniku trećega razreda pučke škole — Starac Božić.

Mali je Stjepan toga dana u crkvi toplo zahvaljivao Bogu i Starcu Božiću na tako lijepom božićnom iznenađenju, a Starac Božić je njegove molitve upisao u dobro trgovcu Petru, koji je Stjepanu kupio novo odijelo, Stjepanovoj majci, koja je tako lijepo okitila božićno drvce, gospodinu učitelju, koji je poslao onu lijepu knjigu i Stjepanovu ocu, jer je on kupio sinu u gradu nove cipele. S nebesa je dobri Starac Božić veselo gledao, kako mali Stjepan, klečeći na hladnom kamenu, zahvaljuje Bogu na tako lijepom božićnom iznenađenju, jer Starac Božić se uvijek raduje, kad vidi tuđu sreću, a osobito, kad vidi, da je sreća pohodila dobre, a siromašne, jer tada je njegova radost dvostruka.

Kad je mali Stjepan ustao, crkvicom je brujala pjesma božićne radosti i sreće:

»Narodil nam se kralj nebeski!...«

Dobar tek

RECEPTI ZA BOŽIĆNE BLAGDANE

Francuska salata. Istiskamo sok od tri haringe, miješamo ga s tri žlice senfa, 3 žutanjka i toliko ulja, da je sok gust. Dodamo bijelog papra, sok od 1 citrone. Kad je to dobro izmiješano, dodamo kuhanih krumpira na kockice izrezano, isto tako celer, cikle, malo graška (ili bijelog sitnog graha) i leće, na koncu jednu žlicu kapara i na sitno narezane haringe. To sve izmiješano stavimo na zdjelu, ukrasimo tvrdo kuhanim jajetom narezanim na tanke ploške, ploškama dodamo citrone i peršunovo lišće.

Torta od lešnjaka sa tučenim vrhnjem. Miješa se 12 dkg maslaca, 16 dkg šećera pjenasto. Doda se zatim 12 dkg prženih, samljetih lešnjaka, 3 pločice naribane čokolade, na koncu čvrsti snijeg. Pečemo u namazanom obliku od torte. Pečemo je i ohladimo. Pržimo opet 12 dkg lešnjaka, tako da im možemo skinuti ljusku. Sameljemo ih. Tučemo četvrt l slatkog vrhnja, smiješamo ga sa šećerom i samljevenim lešnjacima i time premažemo razrezanu tortu po sredini i ozgo.

Silvestarske pokladnice. Uzmi 35 dkg brašna, malo soli, četvrt litre vrhnja, 7 dkg rastopljenog maslaca, 4 žutanjka, 6 dkg šećera s vanilijom, 2 žlice ruma, sok i korica od pola limuna, izradi se sa kvasom od 2 dkg germe u lijepo glatko tijesto, koje ostavimo pola sata da se diže. Na daski razvaljamo tijesto. Izrezujemo pokladnice, pa dvije i dvije slažemo zajedno, punjene pekmezom od kajsija. Rubove stisnemo još jednom s izrezivačem. Pokrijemo ih toplom krpom. Međutim razvrućimo mast i iza pola sata metnemo pokladnice u mast i pokropimo ih 3 minute. Otkrijemo ih i pržimo, da dobijemo lijepu boju.

Kuglice od kestenja sa tučenim vrhnjem. Uzmemo pola kg pasiranih marona, četvrt kg šećera, 2 dl mlijeka, vanilija. Najprije kuhamo šećer, da bude gust, dodamo mlijeko, pasirane marone, tučenu vaniliju i sve zajedno kuhamo. Kad se zgusne, ostavi se ohladiti. Onda se male kuglice umoče u kristalni šećer. Suše se na otvorenom. Tučemo četvrt l slatkog vrhnja, složimo ga na sredinu plitke zdjele i oko vrhnja poslažemo kuglice.

Kolačići od kakaoa. Uzmemo 12 dkg brašna, 12 dkg maslaca, 15 dkg šećera, 10 dkg samljetih oraha, 1 žlica kakao-a, 1 žlica ruma (ili mlijeka). Od toga zamijesimo tijesto. Razvaljamo, režemo okrugle kolačiće i pečemo. Napravimo kremu od: 10 dkg maslaca, 10 dkg šećera, 1 žlica kakao-a, 1 žutanjka i lijepimo 2 po 2 kolačića.

Kolačići od oraha. Načinimo snijeg od 2 bjelanjka, dodamo 14 dkg šećera. To tučemo na pari, dok ne zgusne. Dodamo 14 dkg sitno nasjeckanih oraha (ali ne mljevenih). Pravimo brzo s malom žličicom kupčiće na dobro namašćenu tepsiju i pečemo u mlakoj pećnici.

Z. L. P.

Kućni savjeti

Kako se pravi dobar rasol? Da dobijemo dobro i ukusno suho meso, moramo ponajprije napraviti dobar rasol ili salamuru. Dobar se rasol pravi ovako: Na svakih 50 kg mesa uzme se 2 kg soli, 4 dkg salitre i 20 dg. šećera. Sve se ovo mora dobro izmiješati. Nu prije toga moramo meso dobro ohladiti. Radi toga treba ga objesiti na 24 sata na hladnom mjestu. Polovinom gornje smjese meso se dobro istare, a osobito oko kostiju. Drugoj se polovini rasola dometne malo češnjaka, krupnog bibera, kima, smrekovih bobica, nekoliko listića lovorike i 12—15 l vode. Sve se to kuha jedan sat. Sad se ukloni s vatre, procijedi i ostavi da se ohladi. Posoljeno se meso složi u drvenu posudu i polije rasolom. Meso mora biti posvema u vodi, pa zato ga moramo pritisnuti bilo čim. Krupnije dijelove mesa kao butine treba ostaviti u rasolu 5—6 tjedana. Sitniji se dijelovi povade prije, otaru se mlakom krpom; ostave 2—3 dana na hladnom prozračnom mjestu i zraku, a poslije toga objese se u dim da se suše.

I. S.

Popravljanje rubenine. Da rublje što duže bude uporabljivo, moramo ga nesamo čuvati kod pranja, već ga moramo i brižno i valjano popravljati. Svakako ga treba pregledati i opraviti još prije pranja. Ne učinimo li to prije, onda će se prigodom pranja načiniti još veće rupe, nego što su bile prije toga. Dakako da krpanje nečistog rublja nije baš ugodan posao radi neugodnog mirisa, ali je za to praktičan posao. Samo onda, kada domaćica nema vremena za popravljanje rublja prije pranja, može to učiniti kasnije, ali neka to učini odmah iza sušenja, a zatim neka ga izglača i spremi.

Zdravlje

Lijek za malariju. Skuhaj pol litre prave naravne kave bez drugih primjesa. Procijedi je i ponovno stavi kuhati u čistoj posudi sa dva veća ili manja limuna isječena zajedno sa svom korom. Kada na laganom ognju ishlapi polovica, ohladi i procijedi istisnuvši dobro limune. To zatvori u jednu bocu i pij u proljeće ili jesen kroz 40 dana svaki dan po tri velike žlice; jednu ujutro iza kave, drugu iza objeda, treću iza večere. Ne smije se u to stavljati šećera. Ako se bolest pojavi ljeti, može se i tada piti. Redovito čovjek ozdravi već nakon malo dana uporabe tog lijeka. No zato se ipak ne smije odmah prestati piti taj lijek, nego treba piti lijek svih 40 dana, i to nesamo taj puta već i slijedećega proljeća ili jeseni. Ako se bolest slučajno opet koji put pojavi, liječenje se ponovi: dosta je i malo dana, pa odmah bolest prođe.

Rak. Domaći su lijekovi za rak: med i neven. Neven obično raste na grobištu. Može se med i sam upotrebiti, ali je još bolje, ako je združen sa korjenom nevena, pa se rak-rana tim jedamput na dan dobro namaže i promijeni. No valja paziti, da taj lijek dođe u izravni doticaj sa ranom. Kada je rak na želucu, uzimlje se svako jutro pomalo meda.

B. S.

Voćarstvo

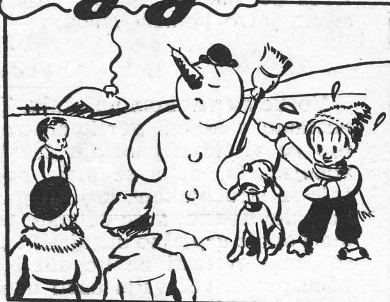
Voćke na visokom položaju. Tko se nastanio u kojem gorskom kraju, ili tko na visokom položaju želi podići voćnjak, taj neka se prije posavjetuje sa stručnjakom, koji će ga moći potanko uputiti, koju će vrstu voćaka moći ondje uspješno uzgajati. Tu se ne smijemo osvrtati na ljepotu i krupnoću ploda, već valja uzeti u obzir i položaj i klimu, pa dobu cvatnje i zrijenja te napokon izdržljivost stabla obzirom na vjetar i hladnoću. Stoga bi bilo pogrešno saditi rane trešnje, bademe ili kajsije u takvom predjelu, jer bi im česti proljetni mrazovi ubrzo učinili kraj. Što se tiče šljiva i krušaka, treba samo rane i ljetne saditi, jer bi se plod kasnih vrsta mogao smrznuti još prije, nego što bi dozorio. U takvim se predjelima smiju nadalje saditi samo one voćke, kojima ni drvetu ni kori ne škodi zima i na kojima se plod čvrsto drži. Zemljište ne smije biti ni hladno ni vlažno, a položaj neka je zaštićen. Ispod cijeloga drveta treba zimi razastrijeti gnoj, kompost ili barem lišće, da prejaka smrzavica ne naškodi žilama.

Kuhinjski kalendar

Prosinac Božić **25**	Objed: Juha od sitnine od pure. Francuska salata. Pečena purica, pire od krumpira, salata zelena i krumpirova. Torta od lešnjaka sa tučenim vrhnjem. Crna kava, sitni kolačići. Voće. Večera: Hladan, na ražnju pečeni odojak sa kiselim krastavcima. Čaj, sitni kolači.
Utorak **26**	Objed: Juha od sitnine od guske, pečena guska, okrugljice od žemlje i pirjano zelje. Kuglice od kestenja sa tučenim vrhnjem. Crna kava sa sitnim kolačićima. Voće. Večera: Pečenka od objeda sa salatom. Čaj i kolačići.
Srijeda **27**	Objed: Juha od cvjetače. Sarma i krumpir. Voće. Večera: Palačinke punjene sa šunkom. Salata od cikle.
Četvrtak **28**	Objed: Juha od govedskih kosti. Brzo pečeni svinjski karmenadli, varivo od poriluka. Kompot od jabuka. Večera: Nabujak od riže sa malinovim sokom.
Petak **29**	Objed: Juha od celera. Pečena riba, sa zelenom salatom. Jabuke. Večera: Palačinke sa sirom.
Subota **30**	Objed: Juha od rajčica sa zličnjacima od brašna. Pohani teleći odrezak sa salatom od krumpira. Večera: Pohani mozak s kiselim krastavcima, čaj.
Nedjelja **31**	Objed: Juha od sitnine od pilića. Pečeni pilići, restani krumpir, zelena salata. Kolačići od kakaoa. Večera: Pečeni odojak sa raznim salatama. Silvestarske pokladnice. Crna kava. Voće.

Snjegović bez nosa

Narisao: M. FUČIĆ

Gle veselja, braćo mila:
Snjegovića djeca prave;
Na nosu mu jedna repa,
Još i metla pokraj glave.

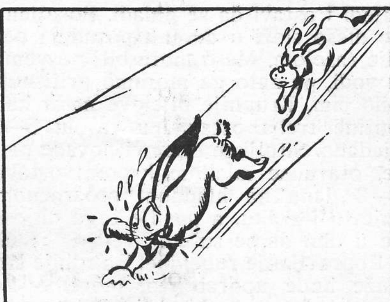
Sve pritisla jaka zima,
Noćnim nebom mjesec plovi;
Gladan zeko gleda mrkvu,
Hoće da je sad ulovi.

Mali Miško sve se čudi:
Nema repe, nema nosa;
Lupež neki odnio ga
Kao ptica zrno prosa.

Na osami Snješko stoji,
Oko njega nema graje;
Miško misli i sve sluša,
Kako neko pseto laje.

To za zekom pseto leti,
I već mu je blizu repu;
I sve laje: »Vau, stani,
Ukrao si Snješku repu!«

I naš zeko ni pet, ni šest,
Već pred Snješka repu meće,
Sad će opet bit veselja,
Smijeha, šale, dječje sreće!

Božićna nagradna križaljka

Složio „Bekil“, Zagreb

SRETAN BOŽIĆ ŽELI SVIMA OBITELJ

BEKIL 34

Okomito: 1. sumrak, predvečerje, 2. krznen narodni kaput, 3. kralj ptica, 4. blato, 5. franc. »u« (fon.), 7. kratica za »rimokatolik«, 8. ratno oružje, 9. magarac (dij.), 10.simbol Duha Svetoga, 11. lijek protiv malarije (gen.), 13. mjera za površinu, 14. ilirska kraljica, 16. proizvađač vina, 17. Inicijali oca domovine, 19. želja uredništva »Obitelji« i sastavljača križaljke, 22. Poluotok Amerike (zlato!), 25. rijeka Egipta, 27. staroslavensko slovo, 32. lat. »lav«, 34. ime našeg književnika boema, 35. početak imena i prezime autora »Medvjeda Brunda«, 37. teškoća, 41. domaća životinja, 42. stara mjera, 44. nota (sa snizilicom), 45. stara mjera za dužinu, 46. vrst papige, 47. vrst pjesništva, 48. drvo crnogorice, 49. franc. zlato, 50. prilog mjesta, 51. gô, 52. igraća karta (padež!), 53. radinost, marljivost, 54. ime crtača stripa »Blago cara Salomona«, 55. prijedlog, 58. isto što i 50., 60. dva suglasnika.

Vodoravno: 2. vrst posude (tuđ.), 6. nered (dij.), 12. egipatski bog, 14. čalma (bez četvtog slova), 15. polje u Libiji (bez zadnjeg slova), 17. tal. »ako« 18. spremište, oružarnica, 20. ptica, (simbol Euharistije), 22. dio kola, 23. mjesec, 24. žensko ime (strano), 26. vrst primorske igre, 28. struk, rukovet, 29. glavna hrana Kine, 30. franc. ž. član, 31. španjolski »vjera«, 32. inicij, pj. »Bijedne Mare«, 33. zemljopisni pojam za vrh, 35. koprena, 36. konac, 38. sredstvo za rezanje, 39. ostale, 40. inicijali autora romana »Bilježnica s kockama« (Obitelj« g. 1937.), 42. uzvik, 43. omiljela divljač (ženka), 47. padalina, 53. japanski car, 56. centar vrtnje, 57. područje u Njemačkoj (uzrok Njem.-Poljskog sukoba), 59. barjak, 61. rijeka u Rusiji, 62. zadnji srpski car, 63. anđeo navještenja (od milja).

Rješenje treba poslati do 10. siječnja. Među odgonetače podijelit će se 100 lijepih knjiga.

NAGRAĐENI SU U BR. 41—42. Po 5 knjiga I. Markov i A. Belić. Po 3 knjige S. Cukrov, P. Bilan. Po 1 knjigu: P. Zimbrek, M. Iljić, Z. Živković i D. Tomić.

ZA ŠALU I SMIJEH!...

ČEDNOST. G o s p o d a: »Hej, mala, imaš li kod kuće braće?«

D j e v o j č i c a: »Ne. Ja sam sva djeca, koju mi imamo.«

KUKAVICA. »Čuješ, svaki sam dan sve deblji. Bojim se već kapi.«

»No jesi ti kukavica! Ti se bojiš kapi, a ja ti se, brate, ne bojim ni litre!«

MALI SLADOKUSAC UNAPRIJED PREDVIĐA. „Hoćeš li na Božić doći k meni?"

„O nikako, bilo bi to vrlo naporno za me. Na Božić uvijek imam pokvaren želudac."

ISTINA. U č i t e l j: »Kad bih ja ovdje iskopao duboku rupu kroz središte zemlje, kamo bih onda došao?«

U č e n i k: »U ludnicu, gospodine učitelju!«

SPORAZUM. »Gospodine doktore, vaši su mi računi previše masni. Nagodimo se! Vaše medicine plaćam u gotovu, a posjete ću vam vratiti.«

LOGIKA. »Ivice, tko je najveća lijenčina u tvom razredu?«

»Ne znam!«

»Pa to je lako znati. Najveća je lijenčina onaj, koji kod zajedničkog posla ništa ne radi.«

»A sad znam! To je gospodin učitelj!«

RECEPT I BOLEST. »Jučer sam bio, gospodine doktore, ne znam gdje, najednom me uhvati ne znam što i sad se osjećam ne znam kako...«

L i j e č n i k napiše recept: »Pođite k apotekaru ne znam gdje, kupite kod njega ne znam što, uzmite to ne znam koliko put na dan i bit ćete zdravi ne znam kada.«

GRADSKO DIJETE. »Mama!«

»Što je, dušo?«

»Da li kobasice, kad su žive, hodaju ili gmižu?«!

FINI GOSPODIN. S u d a c: »Ako niste imali zle nakane, zašto ste se sakrili, kad se je pojavila gazdarica?«

Najveća katolička tvrtka glazbala u državi

T a t: »Stid me bijaše, jer sam bio neobrijan.«

NA ŽENSKOM KONGRESU. »Tko je govorio na zadnjem ženskom kongresu?«

»Sve članice; a ona, koja je određena, nije došla do riječi.«

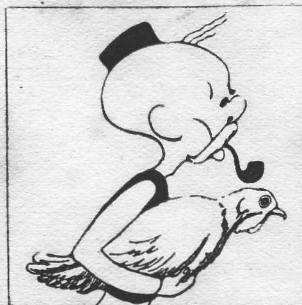
IMA PRAVO. Učitelj pita maloga: »Što treba raditi, da čovjek ima lijepe ruke?«

»Ništa, gospodine!«

KAD JE TATA ZABORAVLJIV. B r a c o: „Zaboravio si svoju bradu, tata, evo je ovdje!"

Dobrijanu božićna pečenka – bježi

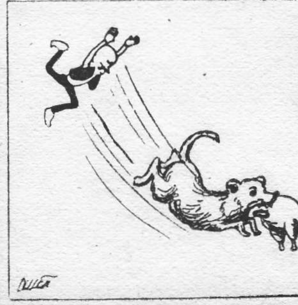
Pritisnula zima ljuta,
Čika nam se vraća s puta.

Spekao je pečenicu:
Sprema sebi božićnicu.

Uživat će divne slasti,
kada s njome brk omasti.

Al pečenka eno skače,
Šarko dalje s njom umače...

Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 4 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 24-403. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu.

B 2-1 **Garnitura kuhinjskog posuda** i to: 3 lonca (od 1 litre, 2 litre i 3 litre), 3 šerpe (od 1 litre, 2 litre i 3 litre), 3 poklopca za šerpe, 1 tepsija 32 cm duljine, 1 zdjela 34 cm promjera, 1 grabilica za juhu i 1 cjedilo 14 cm promjera, **teža vrst**, samo smeđe emailirana, cijena za čitavu garnituru samo **Din 185.—**

B-2-2 **Garnitura fino poliranog aluminijskog posuđa** i to: 3 lonca (12, 14 i 16 cm promjera), 3 šerpe (14, 16 i 20 cm promjera), 3 poklopca za šerpe, 1 tava za jaja 16 cm promjera, 1 cjedilo za pasiranje 14 cm promjera i 1 grabilica, cijena za čitavu garnituru samo **Din 250.—**

B 2-3 **Garnitura kuhinjskog posuda** i to: 3 lonca (od 1 litre, 2 litre i 3 litre), 3 šerpe (od 1 litre, 2 i 3 litre), 3 poklopca za šerpu, 1 tepsija 32 cm, 1 zdjela 34 cm, 1 grabilica za juhu i 1 cjedilo 14 cm promj., **emailirano u vanredno lijepoj, modernoj rezeda** (mlječno zelenoj) **boji Din 150.—**

B 3-4 **Garnitura za liker** od kina srebra, pladanj sa 6 čašica, za 6 osoba ukupno samo **Din 150.—**

B 3-5 **Pladnjevi**, od poniklovanog lima, veličina (duljina) u

cm	26	31	36	41	46	51
Din	**12.—**	**14.—**	**17.—**	**22.—**	**30.—**	**37.—**

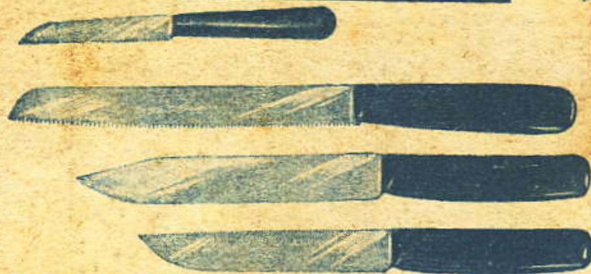
B 3-6 **Pladanj**, od fino poniklovanog, tuckanog lima, 45 cm duljine, reklamna cijena samo **Din 30.—**

B 3-7
Drveni pladnjevi, u veličinama: 63x43 cm, 89x39 cm i 84x34 cm, cijena po komadu **Din 28.—**

B 3-8 **Garniture za tursku kavu**, od gravirane mjedi, za 6 osoba **Din 150.—**, za 4 osobe **Din 115.—**, za 3 osobe **Din 84.—** i za 2 osobe **Din 70.—**

B 3-9 **Garnitura kuhinjskih noževa**, 4 komada, od čelika koji ne rđa, cijena za garnituru samo **Din 39.—**

B 3-10 **Garnitura za pušenje**, od kina srebra, veoma ukusan i lijep dar, samo **Din 140.—**

B 3-11 **Doza za šećer**, od kina srebra sa uloškom od brušenog stakla, samo **Din 40.—**

NARUČUJTE ROBU POŠTOM! Naši katalozi, koje ćete dobiti na zahtjev besplatno, pružaju Vam izbor i cijene, koje su poznate kao najniže u državi. Ako roba ne odgovara, istu zamjenjujemo ili vraćamo novac. Kod narudžbe preko Din 500·— ne plaćate ni pakovanje ni poštarinu.

R o b n a   k u ć a

Kastner i Öhler

Z a g r e b,   I l i c a   4 i 6